

Ropping.

Dit is as in jong en blank witten op ús ynkommen; optúgd as in wyt seil op de poarperen biglânsge weagen, dy't út fiere sêen op ús griene strannen yndriuwljken komme, dit strykt as in blide huver oer ús siele, det wy steane yn 'e ropping ta heil en ljocht fen ús lân en ús folk. Det wy ús sieleskatten ûntfinzen hawwe om dy yn 'e flûnker fen 'e maitiidssinne skitterje to litten for ús sibben. Roppen fen God. Det wy it yn syn djippens en earnstogens fiele meije. Roppen fen God, Dy't ús it wirk to dwaen jowt yn koele moarntiidsdage en forsêftsjeende jounreadforskimering. Roppen fen God, Dy't yn dizze dize-omhúvre tiden yet de inkelden by steat stelt út forskater herte to sprekken; hwaens wird yet is in roersel út 'e djipte fen 'e Friezene siele.

Mar wy drage de skat yn in ierden fet. Us foet stroffelt, ús hân trillet en ús holle is sa faken opfold mei ûnsuvere tinzen en bylden. Wy binne neat, it is inkeld ús God, Dy't ús oerein hâlde moat. Wy scoene it wol makliker forlangje, wy scoene wol mear eare ha wolle. Mar de rêst is omhegen en de eare komt de minske net ta.

It sterker stean yn it folbringen fen ús ropping scil ús lean wêze moatte. Dat is ek genôch. 't Scil ús jaen it ynkearen ta de sieledjippen, it lûsterjen nei de swiere, djippe lûden fen langstme en ljeafde, ten loksilligens en útjietting fen seine by de boarnen fen de Ivige.

It bringt ús yn 'e delten fen sielestriid en yn 't sjongende wâld ten ljocht en frede. Oertein mei de Evangeeljeglânze fen it Krús.

Us stribjen nei in heech en fier ideael is yn 'e krêft fen de Almachtige. Dêrom allinne hoecht ús lytsens ús net moedealas to meitsjen. Hwent Hy, Dy't ropt, jowt ek de krêft om de ropping nei to kommen.

Mochten al mear ús foaroanmannen de Doop fen it ideael ûndergean. Jimme, dy't ús Fryske folk foar to gean en de wei op to lichtsjen ha, jimme kinne ek net mei minder folstean, as, neidet jim in rek fen moeisum wrakseljen trochmakke ha, jimselme to jaen for ús djûrljeaf folk.

De Friezen moatte út 'e hichte brocht wurde. Smaek en tinkkrêft moat ûntwikkele. Langer ûnderwiis oan 'e bern moat hjar forrykje en fordjipje om de sieleskatten fen de rykbigaefden dy't de pearlen fen 'e kinst foun hawwe, yn hjar siele-uteringen op to nimmen, en ta hjar hichten op to kluwen.

Ho kin 't yen oangrize om de skoandere tiid, dy't faken formoezze wirdt mei it skriuwen en lêzen fen minderweardige forteltsjes, fen plat-ûtsleine riddenaesjes en oansangere prekerichheden. Mocht ús Fryske folk dochs mar it goede, it ljochte, it suvere lêze, om sa de wiere rykdommen better to weardearjen en him oan to eigenjen. Litte wy de ûren, dy't ús tametten binne, brûke ta it bêste en it heechste.

Jimme dy't ta ús folts sprekke yn rede en foardracht, ek for jim is de ropping it bistribjen fen it ideael; sjuch folslein to wurden, lyk as jim Heit yn 'e himelen folslein is. Dêrom, tink tear, tink djip, sjuch suver, sjuch skerp, wirkje wis en rigelmiettich, lit jim bisielje fen 'e Geast, dy't it minskelibben yn heger ljocht set, yn it ljocht dat yn it ivige Wird for ús skynt. Lit yn jimme wirk trilje de bloedwaermens fen it lichem, dy't yn 'e hertslach jim' ieren skolpert. Yn flinterflodder en fûgelflecht, yn needrich krûd en rûzjend wâld scille jimme den sjen en fiele de hearlikheit fen de Alwize.

Den scil de sâltleazens wykje. Den scille der for ús folk better dagen komme as de foargongers de banier heger hâlde. En is jim mêd swier, bid yn jim wirkjen, mei jim wirkjen in bea wêze. Nei omhegens it fakentiden sa steksjuggerrige each. Nei Gods blauwe loft, nei Syn sulveren stjerren, nei de himeltroan. Dêrsannewei moat al ús forstean komme.

Sa scille wy winst dwaen mei de talinten ús tabitroud. Ek dit jier. Us tiid freget dieden. Us tiid ropt om de sniewite bloesem, mar ek om de readwangige frucht. Lit ús dêrta ússels opofferje det de frucht wêze mei it neikommen fen de, fen Godsels ús opleine ropping.

Nijewier.

A. M. WYBENGA.

nei de keamer ta. Hja wier bang det se 't oars forjitte scoe, en herhelle dêrom iderkear: „Japje yn sitten.”

„Hwet is der oan, myn lytse famke?” freget mem, dy't krekt de keamersflier opdweilet.

„Japje yn sitten, mem; Japje hielendal sm'aách!” seit Hanne.

„Hwet seiste, hat Japik der yn sitten?” Mem lit de dweil lizze en rint hird nei efteren.

Hanne trippelt sa hird as hjar lytse foetsjes hjar drage kinne, hjar efternei. „Japje stout, Japje sm'a'ch, Japje is net pop fen mem!”

Hwet seach mem raer op, do't se Japik dêr sa stean seach. „Hast der yn sitten?” Dy frage hoechde oars net dien to wurden, it wier klear to sjen.

„Ja mêm,” sei Japik. It skriemen stie him neijer as it laitsjen.

Frou Reitsma wier earst fen plan om him tige it leksum op to lêzen, mar do't se him dêr sa stean seach, bibberjend en ûngedien, kaem it meilijen wer by hjar boppe. „Bliuw hjir mar efkes stean, ik kom daliks wer. Ik scil efkes skjinne klean helje.” Dêrmei sette se it hûs wer yn.

Efkes letter kaem se werom. „Dogg' hjir earst dyn boppeklean mar út, dy smoarge bringst kin ik net yn 'e hûs hawwe. Ast' dy út haste, moast mar yn 'e koken komme, dêr haw 'k de skjinne klean al dellein. Meitsje mar hwet oan; dû koest wol in siikte skypje yn dat kâlde wetter!”

(Wirdt foartset).

ANNE fen JELTSJE.

Frysk.

o

Der wirdt jinwirdich wol gauris krimmencarre: „Dat is gjin Frysk.” Lêstendeis kaem it dêr ek ris oer to praet en as in munster fen „Gjin Frysk” waerd „Frisia” neamd. Alderearst de lange sinnen dy't men der bytiden yn kriget to lêzen, dat wier sa ûnfrysk as 't mar kin, hwent, waerd der sein: „Wy Friezen binne goed op 'e koarte baen, mar op 'e lange moatte wy bilies jaen. En den is 't hopen tiden sok dreech spil, dat as min op 'e ein fen 'e sin is, den moat men wer fen foaren oan bigjinne, oars bigrypt men der neat fen. It giet dêr faek by de jelne.” „Nou,” sei in oarenien, „dy langte dat

kin yette hinnebruije, mar der steane wol ris einen fen sa'n foech 40 rigels yn „Frisia”, allegearre like lang, en den hoecht men net by de jelne to rekkenjen, mar by 't pounsmiet”. „En den al dy frjemde wurden,” waerd der sein, „hokfor sluchtwei minske kin dy by inoar stammerje en hwet it bitsjut bifettet men likemin.”

It hoecht yen ek neat gjin nij to dwaen det de minsken soks net lêze wolle, ja in hopen tiden ek net lêze kinne. Soks is for ljue, dy't in bytsje mear leard hawwe.

Lykwols moat men ek net tinke, det de minsken oar Frysk, dat de niisneamde lekken en brekken net hat, sa graech lêze. Hwent as men „Yn ús eigen tael”, „Fryslân”, „It Heitelân” ef „Sljucht en Rjucht” der ris nimt, hwet wurde dy ek in bytsje lêzen en hwer scoe dat fen komme?

Alderearst fen 'e stavering. Dy is de measten fiersento slim; men moat der yen al danich op útlizze as 't der in bytsje op lykje scil en it lêzen is ek net sa botte maklik, hwent de ljue binne der faken mei lâns, ho't se in wird útsprekke moatte. It Hollânsk *gebleven* is yn 't Frysk „bleaun; it Hollânske „*gloeind*” is yn 't Frysk „gleon”. Hwet de útspraak oanbilanget kinne dy wurden op inoar rime en hwêrom moatte se den ûngelikens skreaun wurde, sizze de minsken. It scil him wol oan 'e komôf fen 'e wurden lizze, mar hwet kin de measten dat skele. Scoe der net ris hwet op to finen wêze, det it hwet makliker waerd?

En net allinne det de stavering slim is, mar de iene skriuwt de wurden hiel oars as de oare. It kin wêze, det de skriuwers elts for himsels bigjinne to „Kollewijnjen”, mar dat rint ek op 'e nûn. Den is 't fierwei de baes om de hjoeddeiske stavering to hâlden mar dy den ek yn alle ûnderdielen ta to passen, en net, lyk as nou wol bart, to skriuwen, „*ik wier, ik wie* = *ik was*. Dit is mar in priuwke út 'e protte oaren.

Nou is der *ien* stavering (sa't it hjit alteast), mar yn 'e ûnderskate kontreijen fen Fryslân wirdt it Frysk ûngelikens útspritsen. As wy skriuwe, „*heit* ef *mei*” den seit men yn 'e Wâlden: *hijt* en *mij*, op oare plakken *hait* en *mai*. Hwa docht it nou forkeard, de Wâldman ef de Klaiker? Ik siz, gjinien fen beiden, it is beide goed.

Yn 't koart forslach fen de karmasters oer it fjirde priissjongen op Woansdei 20 Augustus 1919 (sjuch „Yn ús eigen tael”, jiergong XI 1919, side 172—179) komt dy útspraak ek op 't aljemint. Op

side 178 stiet dêr oer „Hallelujah” fen Zwaagwesteinde: „De eiklanken wierne fiersto skerp: *mei care* waard hjirre *mij care*; *heite-noed* waard *hijtenoed*. Efkes fierder oer „Excelsior” fen Hynljippen: „alhowol for *heitenoed*, *hijtenoed*.... songen waard.”

Dos de karmasters sizze, det men *haitenoed* en *mai* sizze moat, nou scille wy oannimme det hja it by de rjuchte ein hawwe, den moatte se foartiid ek oan 'e sjongselskippen to witten dien hawwe, det de Wâldtsjers hjar útspraak gjin Frysk is, alteast net doocht, mar den hiene se ek likegoed yn 't adfortinsje sette kinnen: „Wâldtsjers en Hynljippers hoege net to kommen fenwegen hjarren útspraak,” en dat is net bard, leau 'k.

As dos ús Selskip perfoast de Klai-útspraak hawwe wol, goed, mar den hearre de Wâldtsjers ek to witten det se tonei thúsbluwe kinne, hwent der is gjin forstandich minske, dy't fen 'e Wâldtsjers en Hynljippers fergje kin, det se hjarren så forbrekke moatte. 't Scoe in ûnmooglikheit wêze.

Der is yette mear dat de minsken jin 't sin is as hja Frysk lêze en dat binne de *hollandismen*. Dêr tilt de Fryske literatuer suver fen op en dat docht yen ek neat gjin nij. Wy sitte så yn it Hollânsk bitiid, det men der wol ris mei lâns is eft it iene ef 't oare Frysk ef Hollânsk is. En dêr hawwe *alle* tiidskriften mei to krijen, it iene mear, it oare minder.

Det der Hollânske wurden yn 't Frysk opnomd wurde, dat 's neat net slim, ja, it scoe tige spitich wêze, det ús tael him net riker makke mei útlânske wurden, den wier er ringen dea. Der is gjinien libbene tael dy't dat net dien hat en yette net docht en se binne der net minder fen wurden.

Mar hwet de ljue it measte wearzget, binne net dy Hollânske wurden, mar de Hollânske sinnen en útdrukkings. In hopen tiden kin men klear sjen, hwet der yn 't Hollânsk stien hat ef hwet de skriuwer der delsetten hie as er Hollânsk skriuwe moatten hie.

Bynammen yn adfortinsjes docht soks bliken. In jier trije, fjouwer forlyn stie der yn 'e Ljouwerter krante in Fryske dea-adfortinsje fen ien út Hollân, mei in Fryske namme. Dy hjar (ef syn) lêste bigearte wier, om earne yn Fryslân to hôf brocht to wurden. Dit lêste stie der likenôch yn sa't nou folget: „en hja wirdt *nei winsk* to hôf brocht yn... (it wier in plakje by Ljouwert om). As men it nou op 't wird ôf opnimt, den kaem de forstoarne tige nei 't sin dêr to lizzen,

b.g. op 't Suden. As der nou stien hie „*neffens hjar lêste bigearte* ef soks sahwet, den hie der neat to rêdden west. Nou lykwols moeide 't yen, det yn de dea-adfortinsje sa'n bispotlike útdrukking stie, it bêste middel om ús sprake yn duskredyt to bringen.

It wier, tocht my, in skoan ding, as ien fen 'e Fryske blêdden in plakje rom hâldde, dêr't sokke dingen ris laitsjende wei sein waerden, sûnder de skriuwer persoanlik oan to fallen. Der scille licht gûds wêze, dy't der net oer kinne to'n earsten, mar de measten scille bliid wêze, det hja op hjar flaters wiisd wurde, omdet it giet om ús keine Fryske sprake.

WALDMAN.

NEISKRIFT. Hie men it Frysk mar op 'e skoalle! Den waerden de minsken oer staving en styl wol hwet ynljochte en wier 't mei in bulte krimmenaesjes dien. Den scoene hja it meistimme moatte det de komôf fen 'e wurden fakentiden to bislissen hat oer 'e staving. It moat der jong yn en den scil der ek mear niget oan 't Frysk lêzen komme.

Ek scille hjar den leare det der ûnderskie is twisken ei en ij en scil by 't lêzen fen 't Frysk, (en dos ek by 't sjongen) hjir rekken mei hâlden wurde. De Karmaster op 't Priissjongen moast dat ek, mar teffens tocht er der om út hokker oarde fen Fryslân de sjongers kamen. Wy forwachtsje takomm' jier de Wâldtsjers al wer. De Klai-kers meitsje fenwegens hjar dialekt ek wolris in flater. Dat stiet der tsjin oer.

Wy scoene allegear graech wolle det de *Wâldman* mear jowt op Frysk taelgebiet.

A. M. WYBENGA.

Us lytse boi.

Dou ljeave, lytse jonge,
Us alderjongste sprút,
Hwet bist in aerdich mantsje,
Sa'n heldre, lytse snút.
Dyn glundre brune kipers
Sjugg' blier de wrâld al yn;

Dyn lytse, kyb'ge earkes
 Sa moai bisnien, sa fyn,
 Hast fêst dyn mem ûntstellen
 Dou lytse dogeneat!
 Dyn mûtle, rounne wangkjes
 Binn' al sa fris en read,
 It lytse mûltsje tsjottert
 Glêd oan ien sike wei;
 Dat rattelt en dat teutelt
 Sa'n gânske lange dei;
 Hy pandert troch de keamer
 Fen de iene ein nei de oar;
 Hy lit it mar net sitte,
 Dêr it 't in jonge for.

Niis stie ik by syn bedtsje;
 Boai laei mei de eachjes ticht,
 It fûstsje op 'e tekken
 In glimke op 't lyts gesicht.
 Hwet scoe 'k nou heite skatte
 Dochs graech in patsje jaen!
 Mar mem wol 't fêst net lije;
 Nou, den dat strak mar dwaen.

Dou ynljeaf Benjamintsje
 Dyn heit en mem sa djûr
 Scilst' for dyn âlders libje
 En for dyn Heilân stribje
 Mei 'n hillich ljeafdefjûr?

De Knipe.

J. HIEMENGA.

Ta 't hillige.

1. By 't gearkommen.

Greate God en Skepper fen de úteinen fen 'e ierde, Jy binne it ek dy't de folken skepen en it plak om to wenjen oanwiisd hawwe, en hjar it aerd yn hjar boarst jown en hjar tael yn 'e siele. Dêrom

doarre wy ek ta Jo komme by it bigjin fen ús forgearringe. Wy wolle ús tael stelle yn tsjinst fen Jo, Hwa't alle naesjes en talen en tongen tsjinje moatte.

Jy hawwe yn dit lege lân ús de wente taskikt, en wy hawwe Jo dêrfor to tankjen, hwent wy meije hjir noch ryklik sêdde wirde. Jy jowe ús ûneindich mear as wy fortsjinnen.

Jy wierne it, Dy't de folken út-inoar struiden, mar Jy wolle ek noch yn Jins straffe Jins segen jaen, en yn it forskaet fen folk Jins mannichfâldige greatens en skientme útkomme litte.

Jow ús det wy ús herte for Jo iepenje lyk de finneblom yn 'e mieden it gouden hertsje for de maitiidsazem ûntslút, lyk de ljurk yn 'e loft en Jins Namme lovet.

Gol is Jins myldens det Jy noch mei ús to dwaen ha wolle en ús bikend meitsje mei ús plichten om aerd en tael ta 't hillige op to heevjen. Jow ús dêrta det wy mei gansker siele ús yn Jins tsjinst bijowe. Den scil ús aerd suverder útkomme en ús tonge en tael scil Jo bilide.

Wêz ús dizze joun nei mei Jins segen, det wy yn ús mei-inoar oparbeidzjen ta ien doel mankoar forstean en drage meije. Det wy ek it mienskiplike oankweekje en foartsterkje meije en elk nei de gave en krêft dy't Jy ús jown hawwe bifoarderlik wêze mei ta it heechhalden fen Jins Godlike gave dy't Jy yn ús tael ús joegen. Wol ús dêrta yn Jezus oansjen. Amen.

2. Bilidenis.

Ho moatte wy forslein en forbûke wêze, o hege God en Skepper fen alle folken, as wy sjugge op ússels en op ús foarfaers. Wy binne út it rjuchte spoar gien en hawwe net oan ús bistimming biandere. Jy hawwe ús skepen as in folk mei eigen aerd en wêzen en wy hawwe ús aerd forachte en ús wêzen forsloffe en ús sels weismiten. Wy mienden det hwet Jy ús jown hiene net goedernôch wier om fen ús brûkt to wurden.

Wy hawwe ús skeind mei partijsucht en frjemdsin, mei deilisskip en eigenbaet. De deugden dy't Jy oan ús folk jown hawwe, ha wy omset ta ûndeugd en ús misfouten hawwe wy tsjin elkoar útspile. Sa moasten Jy ús straffe mei ús eigen kwea en moasten Jy it swird dat wysels slipe hiene ús yn 'e siele stekke. Om't wy ússelme meismieten ha Jy ús ek forwirpen en hawwe Jy ús oerjown yn 'e hân

fen ús haters, det ús fijannen oer ús hearskje scoene. Wy patsje de bannen dy't ús omknotsje en wy juchje om ús eigen ûndergong. Ho scoene Jy noch mei ús to dwaen ha kinne?

En as wy ús tael opheevje den is 't net ta it Hillige, mar ta de wrâld en syn idelens, den jowe wy ús oer oan wiffens en luftigens, en wy bismodzje Jins ealste skatten mei gemienens en ûnhurens. En de waermens fen ús folk dêr't Jy sa'n djip religieus forstean yn biskepen hawwe wijje hja oan hjarselme, oan de Minske; hja tsjinje net de Christus, mar hja offerje hjarselme oan de Anti-christ en hjar tins en hjar dream is de hearlikheit bûten Jo.

Det it ús ta sûnde wêze mei! Det wy wearzgje meije fen ús ûnreinens en selsbidjer. Det wy ús oant de groun delbûgje meije yn skante om ús ûnhurens, djip yn 't bisef fen de sûnde fen ús folk dy't ús ta mienskiplike skild wêze moat.

En as wy ta Jo komme, doarre wy net komme mei ús siele-útring, mar yn útlânske lûden stammeren wy útholde wurden.

O Heare, lit ús mear útsjen nei Jins lotterjen. Lit Jins straffen oer ús gean, det wy suvere wurde meije. Lit Jins siedwine it tsjef weiyndrije, wol Jins terskflier trochsuerje. Lit ús eagen gûle en ús siele rydboskje. For Jo en Jins rjucht. Om ús hún en forsmiten.

En as Jins lotterjende wyn oer ús fjilden waeid hat en Jins tongerjende lûden oer ús kriten útknettere binne, wol Jo den noch wer oer ús ûntfermje en ús út 'e delten weihelje. Det ús siele yn kommende tiden noch bianderje mei oan it for ús folk stelde doel. Ta eare fen Jo, de Skepper. Amen.

3. *By 't sluten.*

Wy moatte Jo tankje, o God, det Jy mei ús west binne, en ús by ús forgearjen stipe diene. Dat is Jins trouwe en Jins goede ginst. It koe net om ússels wêze. Us dwaen wier lyts en ús each koartsichtich. Wy binne nea de rjuchte bern fen ús heimich lân. En dochs ha Jy ús bystien. Mochten wy yn ús wirk en ús bisprek ús wer uterje yn 'e eale klangen fen âld-heitlâns tael. Det it ús noch ta blidens wêze mei det Jy ús lân en ús folk noch biwarre hawwe oant de dei fen hjoed en det noch Jins myldens oer ús hollen skynt.

Wy tankje Jo ek det Jy it ús, sa't wy hjir mei elkoar wierne noch yn it herte jown hawwe om op to kommen for eigen tael en eigen wêzen. Det wy de gloede for ús lân en sân ek fierderop bringe

mochten yn 't formids fen ús broerren en sisters. Wol mei Jins mylde hân ús derta bikerftigje.

Wol ús bystean yn ús striid, en lear ús ek mear forstean om dy striid to fieren ta eare fen Jins greate Namme. Den scil der noch heil wêze for ússels en ús fakentiden fier ôfdwalend folk. Wol ús altyd oansjen by bea en tank yn Jezus Christus ús Heare en Heilân. Amen.

A. M. WYBENGA.

It skeinde.

It wierne dy hearlike sangen út 'e skoalletiid, dy't altyd sa'n fet op hjar siele hiene. As de joundauwe twisken de esken-mantel sweve en hja stie nei de goudene stjirren to sjen, den song yn hjar it ienfâldich-djippe:

Weet gij hoeveel sterren kleven

Aan den blauwen hemelboog? — —

En hjar siele joech him wiid út op 'e wjuk fen 'e wieldrige sang. Hjar herte sweve op nei boppen, nei God yn 'e himel, dêr't hja fen wiste det Hy ek hjar Heit yn Jezus wêze woe. Dat wier hjar skientmewille en himellangstme.

Dat wier fen bern ôf oan al sa west. It koe hjar sa moeije as hja hjar natûr bod jown hie, det oer hjar siele wolken loeken as fen in reinige hjerstjown. Dêr pakte hja den mei om, en op hjar bedtsje, yn 'e nachstiltme, koe hja sa skriemend-djip hjar sûnden bilide. Dat wier yn 'e tiid do't hja bern wier, en sa bernlik ta hjar Heit komme koe, en sa ynlik de segenjende hân fen Jezus, hjar Heilân, oer hjar wier. — — —

Hja mei hjar suvere, djip-folle stim waerd op 'e Sangforiening ien fen de bêsten. Binammen de fieling dy't hja yn 't fers fortolke, en hjar gefoel for suverens dych it, det hja dê solo-sangeresse fen de foriening waerd. Dat wier hjar wille, mar dimmen en bidest joech hjar herte God de eare, om't Hy it wier Dy't hjar dy hege harmonijfieling ynskepen hie. Den, as de ljochte moanne blier glimkjend it each oer de stjirren hie en fyn-wazich skynsel oer it lústrjend blêdtjegûd twinkele, wier hjar siele ljocht fen tank en riizjende lof om it greate Lok det de Himelheit yn hjar ynlike oandwaning opbloeije

liet. Dat wier de segen fen it liet en sa tearde de roas iepen nei it ivige Ljocht ta. — — —

Do't hja dy joune útfiering fen 'e Sangforiening hienen, wier de Greate Tsjerke alhielendal biset. Hearlik follen de lûden fen 'e ljeaflike lieten de romten fen it gebou en de minsken wierne oandien fen wille. Yn hjar herten trillen de ynlikste snaren, poend troch de fingers fen 't priizgjende liet.

En do't hja allinne song, nòu stille, heimige wurden, dèn lûd kweeljend gejubel, — hok in weach fen weelde dreau troch de bôgen, en hwet stoarren aller skittereagen nei de iene, de ingeleftich blomkjende, de hillich sjongende, dy't yn styl en foardracht hjar siel yn 't liet joech.

Do wist Eva det hja moai wier. Do fiede hja dat hja mei hjar sang de herten oermastere. Swiete trilling fen in fornoege herte.

Slangeslierkjend wier it yn hjar opkrûpt. Hja hie 't sjoen, ho't hja hjar biwûnderen, hja wist hjarselme yn hjar ljochte kledaezje en yn hjar suvere mei it liet lyk wêzende hâlding for it publyk in bitsjoenende forskining, hja fiede det follen hjar oandacht spanden, likefolle ef mear op de sangeresse den op it liet. En hja hie dat oan nomd, bidwelme fen lok.

Great, hearskeresse, preesteresse! Om hjar liet en hjar lûd en hjar ljochters knibbelen de minsken for hjar del. Hja mocht nimme de lof hjar biwiizge mei hantsjeklap, mei tankwird, en fûstkjen fen forskate goekunders. Hwent nimt men net hwet yen takomt?

Ljocht en fol stille majesteit sparkelen de stjirren yn it hege forwulft. Fol oandienens biwûndere Eva dy hillige stjirren, do't hja al lang thús wier. Hja koe dochs net sliepe, ynlik fen forhúgjen triljend wânnele hja de âld leane forskate kearen op en del. „Sa'n stjirre wier hja“, hie Rimmeren hjar yn 't nei hûs bringen taflústere. „Mâlde jonge“, hie hja sein, „den wol ik for dy dochs net skine.“ „Dat haste jouns dochs dien.“ „For allegearre den, dêr kaem dy mar in seishûndertste part fen ta.“ En dat hie hja ek in bytsje miend. Nou hie hja bigrepen hwerom hja altyd safolle fen de wijing fen it liet hold, — hja mocht dêr mei skitterje. Mids de mannichte, dy't bûge moast.

Sûnt dy tiid joech hja hjar al mear oer oan de hearlikens fen it liet, en al kinstryker en fielingfolle wierne de sangen dy't hja út-

kweelde. Opgean yn 'e kinst, om to sjongen de djipten fen it leed, de ljochters fen de ljeafde, de swidens fen de himelskientme, dat wier it dat hjar libben ryker en blider meitsje scoe.

En dochs..... by al it hearlike wier it ynlike djippe bilibjen fen it suvere liet net mear hjarres. Bislein en biwazeme wier it kristal fen hjar siele. Der wier for hjarselme net mear dat fornoege oerjaen oan de wierheit fen 'e wurden, dy't sprekke det God allinne de eare takomt, fen it ljocht en de forsoening fen ús sûnden yn Jezus Kristus, en de treast fen it ynwenjen fen de Hillige Geast; it wier net mear dat suchtsjen yn nacht en near, yn sûnde en ilinde, dy jubel oer de forlossing, dy toan fen tankbrens, al woe hja for hjarselme net wêze det dy wurden yn hjar bitsjutting for hjar dizenich oertein wierne. En as hja den de harkers triljen dych fen sieleleed ef ljeafdejubel, bleau it for hjar sels mear in rôlle dy't men spilet, den in herte-triljen. Waerd hja om hjar liet net eare? Binne wurden gjin klanken om brûkt en — weigoaid to wurden? Moat men net tinke om yensels as men wit det mensels hwet greats is?

Do lies heit op in moarntiid dat djip-yngeande forhael út it âlde boek oer de fal fen 'e minsk.

Dû seilst as God wêze!

Hja seach krekt skean it finster út, nei it miggegûd dat foar de hagebeam oer dounse, do't it hommels sa djip yn hjar delfoel: as God wêze, peilje it goed en it kwea, hearskje oer de mannichte dy't bûget foar hwet skittert, hwet ynnimt, hwet oerweldigt! Sa hie sy it ek bistribbe, en hwet hie se bilibbe? Hie hja de rêst foun en frede yn hjar selstsjust? Och hja wist it mar fierstentogoed det it kristal bislein en skeind wier. Mar moat men net as men it iene ljocht forlit yen útrekke nei it oare, dat men achtet better to wêzen? Untnochterjende werkelikheit: it hie in damp west, rikkerich en walmich, hjitbleakerjend de sielespegel tobarstende. Hja hie gjin Mozes west, dy't de forsmading fen Christus greater rykdom achte as de skatten fen Egypte. De tsjoen fen eigen skittering mids de bijubeljende mannichte hie hjar oermastere.

It sjongen dy joune yn 'e stêd wier in greate mislearring. Net de sljuchtwei minsken, dy't optein wierne by it sjen fen de mei rom oerditsen sangeres mirken dat sa op, mar de ljue fen 't fak skodholten faker as ienris en twaris. De siele miste út 'e sang. En de misgin-

ders gysgobben. Moai sa, dat ljocht fortsjustert. Lit hja hjar namme mar ris skeine mei minderweardich sjongen. Al to folle striek hja oaren de eagen út. — — —

Lange tiden hie hja it der mei to dwaen. Al mar wâlde it yn hjar op: Skeind, skeind haste de hearlike jefte Gods, dy jown ta Syn care, troch dy brûkt for dysels! Djip en dûnker wier de delte dêr't se dei en dagen gong.

Mar de Heit yn 'e himel tinkt om Syn skiepkes, ek as hja út it lân brekke en ite fen 'e forbeane fruchten. Hy hellet hjar wer oan, en liedt se nei in stê, dêr't se sels fen miene det it skrok en stikelich is, mar dêr't fen blykt, letter, det se wer weidzje ûnder ivichfeilige hoede. Al meije hja den sutrich lykje, hja scille dije en oer hjar hollen is it feilige ljocht. — — —

Hja hat it sjongen for it publyk oerjown. Mar faken joech hja hjar letter op rêst-amjende Sneintojounen oer oan de wijing fen it liet yn eigen bisletten rountsje, en den wier it net om sels dêr mei út to kommen, mar om hearlik to bisjongen de ljeafde fen God, Dy't yn 'e Heilân Jezus Christus, de ôfdwaelden opsiket.

FETSE GREIDEMA.

Ofskie.

Hja wist det hja kreas wier.

Read wier hjar wang en trinten hjar gong, en út hjar eagen koe ljochtsje de leidige laits, dy't de tsjoen gean liet oer him dy't hja ljeave. Hwent hja hold fen Tsjerk, dy kante jonge, stevich opwoechsen, krollich hier en greate iepene eagen. Hwet koed er it ek altiten bryk bitinke, as er by it jongfolk wier.

Hja hold fen Tsjerk al fier foartiid as er hjar frege hie, en hja hjar simstiden wolris fen Rinse thúsbringe liet.

't Wier prachtich dy jountiid. Hja wieren mei hja allen by Grieten-dy op 'e thé en alderhande kluftbaerlike útsetters wieren hjarren west. Hwet hiene hja taset, krekt eft hja noch bern wieren. Och, hja wieren ek noch bern, loftige sieltsjes, sûnder soargen. Riedsels opjaen, fleurige ferskes sjonge, elkoarren pleagje mei de feint, de tiid wier sâ mar omflein.

Do't hja hjarren efkes fortrappen, in slachje om 't blok — it wier in ynstille hjerstjoune en de sinne wier read en poarper ûndergien yn de fiere dauweweagen dy't silverich oandriuwen kamen — do moast it jongfolk wol op 'e rook ôfkomme.

Do't hja wer by honk kamen hie Tsjerk dêr sitten mei de fioele. Hwent o, hy koe sa moai spylje, prachtich, en den moast men sjonge, sjonge dy heimige, djippe lieten, dy't yen fier oer it bigryp gyngen en dôchs sa ynlik yen oandienen.

Hy hie op it bankje sitten, en hja hiene om him hinne sitten en hongen, de feinten deun oan him, de fammen in bytsje skruten hwet fierderôf, de holle sa'n bytsje oerside, de eagen wûnder glânzgjend, op 't fochtige ôf. Der hie siel west yn 'e sang, al hie Tsjerk letter sein, dat lang alles net mei de easken fen 'e kinst oerienstimd hie. It wier ek sa oandwaenlik.

Sjuch, Tsjerk wier in jonge, bitûft en laitsjend, fol grappen en streken, mar as er spile en song wier 't krekt eft in oare geast yn him biwâld hie. Den wier 't earnest, djippe earnest en it scoe him mei in luttich wyske nea sa goed ôfgean as mei de djipfelde fersen fen sieletrilling. Noch seach hja him dêr sitten. Lyk as de fynweevjende neisimmerglâns oer syn krolders weau. As in lieteman op in printsje.

Do't hja meielkoar binnendoar wieren, wier Tsjerk wer de loftige, de tûke, de altiten fen him ôfslaende, sûnder immen sear to dwaen. Hwent hy moast hwet ha to laitsjen en it wier him nocht as er laitsjende gesichten om hinne hie.

Dy joune hiene hja alle seis elk in feint. Dirkje en Seaske en Geeske hiene foartiid al in bytsje hâld, en mei de oare trije wier 't ek losroun.

„Nou moat ik dy joun mar thúsbring“; de moanne hie glimke en der wier in sêfte rop fen in fiere fûgel west. Hja hie net in wegjend biskie jown, hwent hja woe ommers wol, en hwerom scoe hja den ek earst tsjinakselje?

„'t Liket my skoan ta,“ hie hja smout glimkjend sein, „'k leau dôchs net detstû der forstân fen haste om mei in faem om to gean.“

„'t Seil dy neat ôffalle en oars moatst my mar op streek helpe.“

Hwet hie dat in moaije kujer west. Sa'n hiel set oanien; dêr hiene hja efkes stien, dêr by 't hikje, dêr't de wyljen-stobbe stie en fen dy skeane útrinsels út 'e wâl opkamen. Do efkes hiene hja yn 't ljochtmooanne-waer by elkoar sitten, sa deun, sa ynlik.

Sa wier it oanrekke. En mids it jongfolk hiene hja blide dagen trochbrocht.

Tsjerk wier optein oer syn faem. Hwent as in stevige gerniersdochter koe hja hjar rêdde. 't Scoe der stadichoan wol op tagean det hja syn wiif waerd. Den scoene de kenynsjedagen wol út wêze, mar dêr scoe hwet stil-lokkigers foar yn 't plak komme. Syn heit wier in lyts boerke, dy scoe hjar wol hwet yn 't spil sette. Blide simmer by in helder fleurich wiifke.

En dochs der wier eat, hy wist sels net hwette, dat him wjerhold om hjar it „foar altyd” to freegjen. Sjuch hy moast pleagje en laitsje, wille ha en oangean, mar der libbe yn him ek yet hwet djippers, dat boppe kaem as er him yn syn muzyk oefene. Dy krêft fen it heimich stimmende liet koe syn siele sa oermasterje. En Minke hold der ek fen, wis wol, de lûden wieren klank-triljend yn hjar herte, mar dêr wier 't den ek mei sein. Wylst it for him it djippe roppen om ynlike rêst, om sielefrede wier, dy't him by alle ierdske lok it heechste wêze scoe. Hy scoe bytiden dat ljeavjend lok wol opheevje wolle ta hilliger sfearen, om reinige fen ierdske bymingsels dêr syn God mei to tsjinjen.

Mar dat wier mar by nou en by den. Hy wist sels net eft it mar sokke ynfallen wieren ef dat hja mei it djipste fen syn wêzen gearfrissele wieren. —

Do wier de winter kommen, en oer de iisbanen swaaiden de jeuchlike pearren. Mar binammen as hja fen 'e stêd forechkamen en meilkoar op 'e âldfeart yet baentsjerieden wier de wille útlitten. It wier dêr tsjin 't âlde doarp oan sa'n geskikt eintsje brede baen by de wei lâns, dêr't de iperen beammen sa steatlik-stil yn 'e jounigens to lûsterjen stiene. Op 'e dei wier 't mei in hopen wakker op in jeijen gien mar hjir wier 't eft de frede fen de jounstiltme ek de rêdste strekers ta bidarjen brocht hie. De earren krúslings rieden hy en hja stadich njonken elkoar de baen del. En op 'e ein stie it tropke jongfolk by de opslach, en heech en ljocht wier de skatter fen de jongfammen by Minke hjar snedige setten, dêr't se sels de bitûftste jongbazen mei yn 'e maling to nimmen wiste.

„Wy moasten hjir mar ris ophelje” bigoun Minke wer op in stuit, do't de grappen efkes lins hiene, „kom ik scil wol ynsette,” en dêrmei bigoan it. 't Gyng Tsjerk einlings to mâl, en do't it earste ferske út wier brocht er dêr tsjin yn: „Wy moatte hjir net al to folle spek-

takel úthelje, 't is flak by 't doarp en yn 't earste húske wennet âlde Douwe, dy't foarfêst soks net útstean kin”.

It lêste folget.

Boeketafel.

B. J. Meijer, *Een en ander in verband met het Oera Linda Bok*, Handoeng 1918.

Yn ien fen de Kanselarij-sealen to Ljouwert stiet in kastfol literatuer oer it Oera Linda Bok, en jimmerwei komt dêr mear by. Yn spyt fen alle tsjinspraek binne der altiten yette minsken, dy't de âldheid fen „it boek fen Adela” folhâlde. Ek de hear Meijer, dy't jierrenlang stúdzje makke hat fen dr. Ottema syn publikaesje. Hy wol net witte fen in mystifikaesje, mar siket út it letterskrift fen it O. L. B. de echtheid to biwizen. Hy makket dêrta in tankber gebrûk fen theosofyske wirken. „Ik bring” — sa is it einbislút fen syn stúdzje — hilde oan 'e neitins fen Mefrou Blavatsky; sûnder hjar arbeid scoe mines ûnmooglik wêst ha.” — Hy sjucht yn it alfabet fen it O. L. B. in geheimskrift mei allegoryske bitsjutting, dy't de Indiërs dêr op nei hâlden. Nei myn bitinken scil hy net folle winne mei syn pleit. It is ûlletantewirk. De biswieren, dy't ynbrocht wurde tsjin de echtheid, bliuwe bistean. De stúdzje fen de hear Meijer is fen bilang for de kennis fen de tiidgeast, dy't it âlde Evangeelje foarby rint en heil siket by it Bûdhisme.

G. A. W.

Fr. Okkinga, *De Jongfriesche beweging*, met een Woord vooraf van D. Kalma. Baarn, Hollandia-Drukkerij 1922. Priis.....

De, Huisman hat alris útspritsen, det de propáganda for it Frysk ek nedich yn 't Leechlânsk fierd wurde moast. Dit boekje stiet op 'e groun fen dizze idé.

Mar ek for ús Christenfriezen kin dit boekje fortuten dwaen. Eltsenien dy't net rjucht mei de Mienskip op 'e hichte is, kin hjir yn in koart bistek it „Jongfryske” stribjen biskreaun fine. Mei in feardige pinne biskriuwt Okkinga it birin fen 'e Biweging. Hy docht dat as Kalmajaen, en dat scil yen by de lêzing fen 't boekje wol foar 't forstân stean.

Fensels, wittenskiplike objektiviteit mist út it boekje lyk as út 'e hiele Mienskipsbeweging. Dochts komme der wurden yn foar, dy't der op wize det dat yetris in kear komme kin. Tajown wirdt det J. J. Hof to bot oanfallen is, en det it mei de „Jongfryske” literatuer yet

net yn 'e es is. Siker, dat lêste is oan Kalma syn „Swiere winst”, in ûnmûchlik romantysk-realistysk forhael, skoan to merkbiten.

Mar heger as de literaire produksje, seit de skriuwer, stiet de geastlike bifrijing, dy't mei de Biweging komd is. Fryslân hat nou oanpart oan de wrâldcultuer.

Nou, sa sit it al, dêr mei men wol bliid om wêze. Dat is een alder-sierlikst moai ding. Sjucht men de tûzen-en-ien strideraesjes yn 'e Mienskip sels, den kriget men dat wol yn 'e smiis. Sovjet-Ruslân, dêr't de communistysk-idealistske „Jongfriezen” sa mei yn 'e wol-kens binne, is dêr ek in dúdlik biwys fen.

De karakterisearring fen it Fryske folk op side 7 is in mislearring.

Just de Fries is de persoan fen de ynlik-djippe fieling, en dat teare moedslibben biwarret er as eat hillichs. Hy scil syn oars-wêzen net maklik uterje.

En soks wirdt nou foarsteld as de minske ûnweardich! Dy't dat seit hat sels it Fries-wêzen útskodde ef, hwet ik ljeaver leauwe wol, yet nea forstien.

Yn ús herte is yet it biwarjen fen de hearlike pearle fen it ynlike fielen. En ik achtsje it in great lok det men skruten is yens siele-skatten, itsij yn yens ljeafde, mei de faem op 'e side, ef yn 't sizzen fen yens ljeafde yn wird en fers, for it each fen 'e wrâld út to stallen. 't Jowt my altyd in gefoel eft ik in blank spyltúch sjuch, dêr't alle fieze en ûnhure fingers op omtûmkje.

Hy dy't soks taskriuwet oan de persoanlikheit, dy't oan himsels genôch hat, wit by alle praet oer sieledjipten der sels gjin sprút-sel fen.

Dat it Calvinisme „somber en norsch” is, en mei heidenske foarstellingen trochmongen, ja det Fryslân oant hjoed de dei ta heidensk bleaun is, is fensels sa'n ûnnoazele brutaliteit det men oars net as der om glimkje kin. Det sòks de oanbidders fen Tagore yen fortelle moatte!

Der wirdt mar net oer praet det it nijbakte útfynsel fen Kalma ûnder de namme fen „Histoarysk Idealisme” de wrâld ynsail. Sjoen op it swypkjen fen dizze revolúsjeonair yn mankoar sleine keet hoecht yet dat ek net sa bare nij to dwaen.

Genôch, ús Christen-friezen binne goedernôch ûnderlein om it goede fen dit propagande-skriftke to weardearjen en it sipelsop út it pantsje to jietten.

A. W.

Ta 't hillige.

1. *For 't gewaeks.*

Wy bitrouwe it sied wer yn 'e ierde, o God, Dy't ús ierde fruchtber makke hat. Dêrom doarre wy hoopje, det ús siedzjen yetris ta rispijen útdije mei. Scoene wy op ús krêften sjen, den doarsten wy nin kerltsje útstruije en scoene wy op 'e swarte modder skôgje, den moasten wy ús wer stil nei hûs bijaen. Mar alles komt fen Jo, en dêrom bliuwe wy hoopjende.

Wy binne sa lyts, det wy ús hannen net brûke kinne bûten Jo; ek scille wy noait ien sprútsje waechse litte kinne.

En nou binne ús eagen op Jo om Jins segen. Wy hawwe ús lannen by steat brocht, wy kinne ploeije en eidzje, siedzje en plantsje, mar wy kinne nin reindrip falle litte en nin sinnestrieltsje oer ús ikkers gean litte. Det wy it biseffe meije! Us ôfhinkelikens, ús neat-wêzen by Jins greatens en Jins Almacht.

As Jy it dei oan dei reine litte det alles forspielt en forwirdt, ef as Jins sinne tiden oanien op it ierdryk delbaernt, det alles skrok en toar is en de fruchten wilich yn 'e groun steane, — hwet scille wy der oan dwaen, ef ho scoene wy Jins oardiel ûntrinne? Lear ús den ek yn Jins dwaen to birêsten, yn it bisef det wy net ien inkelde segen op it forflokke ierdryk fortsjinne hawwe.

Mar út reden fen Jezus Syn fortsjinsten doarre wy freegje om ús brea en ús ûnderhâld for eltse dei dy't Jy ús op ierde jowe. Jow ús den Jins segen en Jins myldens det wy eltse dei bliid nei ús wirk en ús lannen gean meije, bliid yn Jo, Dy't alles hwet libbet sêddet nei Godlik wolbilhagen. Amen.

2. *Midsimmer.*

By moarntiidsdage en jountiidspoarper, rounom o hearlike God en Heit yn Jezus Christus is Jins myldens en rykdom yn 'e natûr om my hinne. 't Binne Jins fûgels yn Jins ljochtsjende dagen dy't Jo, de Skepper, lof tajubelje yn wiid forskaet fen liet, en oan Jins djippe himel skittert yn goudene gloede Jins glânzgjende sinne.

Mar ek mei Jins stil-silende wolkens litte Jy Jins segen witte. Yn dripkjende rein en yn suesjende tongergoate. En Jins Majesteit is yn 'e defflikkerjende skitter-waerljocht út 'e blauwe reakoppige wolkenbergen, en Jins Machtigens is yn it lûd fen Jins tonger.

Mar hjoed is Jins ljocht wer oan Jins himel en Jins suverens oer 'e wiidútspraette simmerlannen. Geurjend frisse rook driuwt op 'e amme fen Jins winen en weelde is yn 'e teister fen 'e lytse wjukkelers om my hinne.

Det it my ta blidens wêze mei! Lit my jubelje mei al Jins skepsels, dy't tankber Jo priizgje. Hjir moat ik knibbelje, hwent rounom iepenbierje Jy Jins greatens, hjir fal ik del foar Jins troane.

Lit my altyd loktrilje fen blidens, lyk as de stânnen weagje, dêr't de sigentsjes boartsjende oerhinne slierkje. Lit my my altyd yn Jo, yn Jins krêften en Jins jeften forhúgje. Amen.

3. *Op tankdei.*

Nou ha wy 't nôt wer ynhelle en ús skûren sitte fol. Us heappen wize de segen út en ús kelders binne rom forsjoen. Ek hawwe wy wer brânje tsjin de kjeld, dy't yn 'e wintertiid oer ús lege lannen huvert. En ús fé stiet wer op 'e stâl, smout en wol. 't Wier wer sa'n goed jier.

Dat is Jins segen o God! Dat is Jins útjietting fen barmherticheit, det wy yn 'e romte sittê mei'. Oare lannen en folken hawwe Jy slein mei hûnger en pest en oarloch, wy binne biwarre bleaun, en libje yn 'e romte. En dochs hawwe wy dy segen net fortsjinne. Wy binne like goed sûndaers as hwa fen Jo bisocht binne.

Ek det wy soun en fris binne, hawwe wy oan Jo to tankjen. Jy hiene ús ek delslaen kind, en —wy hiene hjir net mear west. Mar dêr't wy help fen Jo krige ha, stean wy oant op dizze dei.

Jow ús det wy ús tankbrens nou ek sjen litte meije. Yn ús tinken oan siken en earmen, hûngrigen en dy't yn stikkene klean rinne moatte. Det wy for sokken de hân iepenje meije, det wy mei in meilydsum herte yn hjarren need hjar bystân dogge. Det wy sa it byld fen ús barmhertige Hegepreester foar eagen hâlde, dy't ek oer ús swakheden en neden him ûntfermet. Jow ús sa de rjuchte tank yn ús herte.

A. M. WYBENGA.

Ofskie.

(It lêste).

„Finelige Douwe moat sels mar op syn âld fekke fen in wiif passe; ik leau bislist det dy âlde stoatskaver yet nea jong west hat.”

„Et hy hat it yn syn jonge dagen sa bûnt makke det er nou fen 'e wjeromstuit in oar neat mear gint,” foel in oar dêr op yn. En mei inoar geiden hja 't út det it yn 'e stille winterjoun sketterjend oer de hoare fjilden dreau. It bigoun Tsjerk tsjin to stean: „lit it nou ek wer earne by ophâlde.”

„Och hwet praetstû nou,” gyng Minke dêr tsjin yn, dy't fleurich is moat sjonge, dy't seurich is kin mar op bêd gean.”

„Wy moatte der dochs rekken mei hâlde hwer't wy binne. 'k Ha net hjeatst det in oar lêst fen ús hat!”

„Bist fen 'e moarn koarts mei de forkearde foet foar fen 'e bêd ôstapt, detst nou sa gnoarrich biste; dat binne wy oars net fen dy wend.” Sa tsjotteren se in setsje tsjin mankoar yn en al lûder waerd de skatter as der tûke útsetters dien waerden. Einlings bounen hja hjar laitsjende en gysgobjende ôf en mei in loftich sin stapten se de bûren yn.

't Wier mis mei Minke. Hja ried net wer. Hja hie hjar dy jounne rom genôch opwoun en nou wier 't yn 'e hûs bliuwen. Dat kochele mar oan ien sike wei en de koarts naem ta. Moai bliid, mei in pear dagen wier 't tei waer, nou hoechde hja gjin hertsear mear to hawwen lyk as do't de bûrfammen by hjarres lâns trappen mei de redens yn 'e hân. Mar mei 't mistige waer, dat der op folge, wier 't mei hjar forhâldsjen net better wurden. Dokter moast ynroppen wurde en ien fen syn earste rieden wier: op bêd bliuwe. In drankje en den marris wer sjen.

Mei de soarch op 'e forware troanje siet mem dy jounne by 't bêd.

„Hê fanke, hwet bigreatet it my om dy!”

„Mem moat hwet bikomme. 't Binne iisskossen; hja binne al wer út 'e feart, ik seil se ek wol gau wer kwy't wêze.”

Mar sa gyng it net. It boaze almar oan.

„Dy't seurich is, kin mar op bêd bliuwe,” kaem Tsjerk om hjar hwet op to moedigjen. Hja glimken, mar it wier it rjuchte net. Hja

hie 't krap en it gyng him tige oan. Dêr laei hja nou, machtleas en hy koe der neat oan dwaen.

„Longûntstekking,” sei dokter de oare deis, „net wer fen 't bêd ôf, safolle mûchlik deljaen,” en dat woe hja ek wol. — — —

Do fiede Tsjerk earst hofolle hy fen hjar hâlde, Syn derten famke, hwet laei se dêr nou slûch en bleek, den wer hymjend en heechrea holpleas en machtleas hinne. Dat wier der nou oerbleaun fen dy oermoedige, lûd laitsjende faem, dy't mei hjar glinsterjende eagen en fleurige sangen de wrâld yndounse. Hwet koe hja yen it libben ljocht en licht meitsje; hjar oan 'e side to hawwen yn 'e moanneskynsêftens wier 't heechste ierdske lok. En al fêster waerd syn bitinken om hjar it foar goed en foar fêst to freegjen as hja wer better waerd.

Sa kamen der for him earnstige dagen. It fordjippe syn sielelibben. Faek laei er ûren oanien wekker by it ientoanige tiktak fen it lûdklingeljende wekkerklokje en it bidimme maitiidsrûzjen yn 'e beammen.

Den stige út 'e djipte in bea ta syn God. Ta Him Dy't de machtige is. Dy't helpe kin út it delbûgjende lijen. En as er den al syn leed útklage hie, as er wraksele hie om treast en ljocht en einlings kommen wier ta it: net sa ik it wol, mar sa Jy it meitsje scil it goed wêze, den koed er wer ta rêst komme. Syn Heit yn 'e himel scoe it dôchs altyd wol it bêste witte.

Né, hy hie net bûten God libbe, mar nou kaem er troch de tsjusternisse, ta it riizjende, folhearlike ljocht fen Gods ivige wierheit en genede. Syn sieledjipte waerd oertein mei de blidens fen it bern dat de Heit fynt, en oer syn uterlik wêzen kaem in stiller en wisser ljochtens as him oant nou ta eigen wier. Yn earnstiger libbensforstean seach hy syn paed foar him lizzen en syn wird scoe mear yn oerienstimming wêze mei Gods hillich wird. — — —

Hja waerd wer better. De glâns kaem wer yn hjar each en it read bloeide wer op hjar wang do't hja in foech feansjier letter op in jountiid in slachje omdych mei ien fen 'e kammeraetskes yn 'e earm.

„Hwet sjucht Tsjerk tsjinwirdich earnstich,” sei Seaske, „it kin lang safolle net mear mei him lije. Hy seit it ek lang sa moai net mear op.”

„Dat ha 'k ek mirken” andere Minke, „ik kin him einliks noait rjucht los krije. Ik wit net krekt ho't ik it dy sizze scil, mar it is

krekt eft er my hwet forswijt, dat er dochs simstiden wol sizze wol.”

„Hy prakkesearret der wis oer ho't er dy freegje scil om it mar fêst to meitsjen,” lake Seaske, mei-iens Minke hifkjende eft hja mankoar al trouwen bilofd hiene. Hja tocht wol fen net, mar hja woe ek graech it alderneiste witte.

„Mûchlik wol, mar ik wit der neat fen, hy is my tsjinwirdich rom stildernôch, ik ha ljeafst hwet mear plezierigens, men is mar ienkear jong. Hy praet oer sokke earnstige dingen, det ik der fakentiden nin grevel fen bigryp. Hy hat it mar wakker oer de feinteforiening, den wer oer de djippens fen it liet en den oer hwet der yn 'e Bibel stiet. Och, dêr kin ik myn holle sa net mei brekke. En ús by mankoar welgean is meastal de kâlde kant neist.”

Seaske, dy't it goed mei Minke miende, sei der dielnimmend oer hinne: „k tink dû scilst, noust' wer opgnapt biste, him wol wer yn 'e rjuchte blâns bringe; nou de fiif, ik moat nedich by âlde moeike sjen, dy't tsjinwirdich omgammelt. Ef né, dû kinst wol meikomme.”

„t Moat mar net. Ik sjuch hwet.”

„t Is wier. Dêr komt Tsjerk oan. Nou jim kinne jim wol togearre rêdde.” En Seaske stiek ôf. — — —

„Scille wy in slachje by de trij'hikken om?” sloech er hjar foar, do't hja in toarntsje frijhwet swijend nêst elkoar roun hiene.

't Liket my goed ta, dêr bûtenút scil 't frijer praten wêze.” 't Wier as in forwyt bidoeld.

Sa gyngen hja yn 'e ljochtmoannejoun troch de rêstige fjilden. „Hwet bist tsjinwirdich stikum en stil; hwêr binne dyn tinzen? Krekt eft alle grappen mei dy oer binne.”

„O fanke,” boarste Tsjerk út, „ik ha folle to sizzen. 'k Wit hast net ienris hwêrwei to bigjinnen. Wist yet wol, detst sa siik wierste fen 't winter?”

„Nou, hwet skoan. Mar ik haw it der moai ôfswitten. Ik wit nearne mear fen.” , ,

„Dêr bin 'k sa tankber for. 'k Hie 't der ek tige mei to dwaen. 'k Wol 't dy rounút sizze: ik haw tige, tige om dyn bihâld bidden. Djip en earnstich.”

It lipke krolde op: „Ja?”

„Bigrypst my net? Ik ha do leard al myn soargen oer dy en ús takomst to bitrouwen oan ús Heit yn 'e himel, Dy't alles bistjurt lyk for ús it bêste is. Dat ha 'k foun yn Syn wird, dat ha 'k field yn myn herte. Hastû noait soks yn dy omgean litten?”

„Hwet seil 'k sizze: ik bin moai bliid det ik wer better bin en dû ek, fiel ik; dû kinst bigripe det ik dêr wol mei ynnommen bin,” en laitsjenderwise ploaiste hja in pear pinksterblommen. Do naem hja syn earm wer as om him oan to moedigjen him neijer oer hjarren forhâlding to forklearjen.

„Ja fanke,” sei er, „ik haw do folle mear ûntfinzen as dêr't ik om bidden haw. It wier my to dwaen om dyn bihâld en do moast ik der ta komme my oer to jaen oan Gods wil, hwent hwet hawwe wy fortsjinne en hwet hawwe wy to freegjen? It waerd my dúdlik, det alles genede is, det wy alle wille, alle nocht krije út 'e Heitehân, sûnder det wy soks wirdich binne. Ik haw dat al'titen wol witten, mar do haw ik it bilibbe.”

„Ik scil dy net tsjinprate, mar hwêr wost hinne? Dû ploegest joun hwet djip, tinkt my.” Hja helle der in sprekward by, det hjar heit al faek-en-folle yn 'e mûle hie.

„Mar ik moat it dy sizze. Ik haw dêr it heechste lok yn foun.”

Dat stiek hjar. Heal binijd, heal forwitend seagen de greate, blauwe eagen him oan. In skaed fen jeloerskens dwelme oer hjar gesicht. Dos scoe hy it heechste lok net by hjar fine? Dat hie hja hjar oars foarsteld. As hja in jonge hie, woe hja hawwe scoe hja for him it heechste wêze. Hjarselme woe hja ek alhielendal jaen. It heechste lok yn 'e ljeafde, yn 't by in feint, strak by in man to wêzen. Hy moast de sterkere wêze, dêr't hja hjar om hinne klammere. Hy it midspunt. *Hja* hjar húshâlding kreas en eptich foar elkoar skikke om him dêr it lok mei smeitsje to litten. Hja for him it sintsje yn 'e hûs. Hja wist net ho him hjiroer to reden to stean.

Tsjerk wist hjar swijen net to forklearjen, mar hy wier der nou oer bigoun, hy moast alles sizze. „Dû biste myn faem, ik hâld fen dy, en dêrom moat ik myn sielelibben for dy bleat lizze. Alle jounen, foardet ik my deljow fiel ik my sa tichte by God, by myn Heit yn 'e himel, den moat ik myn sûnden sizze, den klei ik myn leed, en den is 't yn my dat sêfte triljen fen 'e lichte koelte, rêstoanbringend en fredejaend, sadet ik my wer forhúgje mei yn it witten det Jezus alles for my folbocht hat; dan scoe ik wol jubelje kinne oer dy forlossing. En by de fortreasting, dêr't Gods Geast yn mines sprekt en my meinimt as yn in stil en blank oertein miedelân, bin ik sa ryk det ik hiel myn libben wije moat ta de eare fen dy God, Dy't my yn 'e ljochtste kriten it lok jowt.”

Der wier as forhevenens yn syn lûd, mar hja kaem net ûnder de yndruk. „Dû praetst as in dominy. Hast soks út 'e boeken? Dêr steane wol mear sokke romantyske dingen yn. Mar dêr kin ik my net mei ophâlde.”

„Mar Minke,” en hy seach hjar lyk oan, „dat is myn libben, myn rykdom, myn blidens, en kinstû my yn soks nou suver net bigripe? Wolstû den God net mei my tsjinje?”

„Ik gean nei tsjerke, en by heit-en-dy lêze wy yn 'e Bibel,” hja woe it wer goed meitsje, mar hja fielde teffens, det hja him gjin ljeagens sizze mocht, nou net, de stoune wier der to wichtich ta.

„Mar siz my rjuchút, is dy dat wille?”

Hja loek oan 'e skouders. „'t Heart der sa by. Yens sneinske klean moat ekris wierre wirde. Sit ik den net goed stil yn 'e tsjerke?” Hja prebearre wer mei in luftige útfal út 'e knipe to reitsjen.

„O to nou, anderje my better!” Smeekjend kaem it der mei him út.

„Goed. Ik hâld net fen fimeljen. En dat al to fine liket my ek net goed ta. Dy ljue mei de holle op 'e side kin men mar yn 'e gaten hâlde. Nou witst it.” En der laei spot yn hjar eagen.

Hy seach forslein for him del. Sjuch, dat hied er altyd oan him hawn; as de minken him lykwei tsjinkamen koed er sa biskamme wêze. En det sy dat dych! Mar hy wier hast ek op it ein fen hwet er foar him nommen hie to sizzen, en dêrom kaem er stammerjend noch mei ien fraech: „Mar kinst ek bidde?”

„Wy hawwe tominsten altyd de hannen gear for ieten en neityd ek. Mar hwet mankearret dy joun? Dû bist hjir in gesellige prater. Scoene alle feinten hjar fammen mei sokke riddenaesjes optleurje? Den mocht ik wol lije, det it frijen forbean waerd.” Hja moast him hjir sear mei dwaen, hja bigriep it, mar dat fen it heechste lok siet hjar ek noch dwers.

Hy trille it út. „Mar,” it skrokke him yn 'e kiel, „mar passe wy den sa wol by elkoar?”

Hja bigriep. Scoe hy — it útmeitsje wolle? Dat mocht net! Dêrfor hâlden hja ommers fiersto folle fen elkoar. Hie hja net, nou al jierren, hjar sinnen op him set? En hie hja net oan him mirken ho'n yndruk hja op him makke hie? Hied er sa pas sels net sein dat er fen hjar hold? Mocht den sa'n wûnder heimich ding as de godstsjinst dêr twisken skouwe?

„Och to nou, dû moatst sa net prate. Wy hâlde ommers fen elkoar.

Dû witst it wol fen my. En niiskrektsa hastû sels my yette sein detst' for my fielse. Dogge nou net sa nuver." En mei alle longer yn 'e blauwe eagen en de ljeaflikste laits om 'e waermreade lippen joech hja hjar tsjin him oan. Djip boarren hjar eagen yn sines en hjar herteklop hime tsjin syn boarst.

„Jonge," flústre hja, „myn jonge, dû bist hwet oars oan my forplichte. Hawwe wy dêrta gjin trije fearnsjier forkearing hawn?"

It sloech him tsjin de kiel oan. Alle hertstocht waard yn him towekker. Efkes joech hy der oan ta. Do makke hy him sêftkes los. It dwelme him foar de eagen, mar dochs, soks mocht de echte ljeafde net hjitte. Net de lichemswaermte, mar de sieleskôging mocht for him de bân fen ienheit foarmje dy't syn geast oan in oarenien forbine scoe.

Hja bigoun it to merkbiten. „Haw ik my for dy fornedere, detst my nou forachtsje moatste? 'k Woe den mar det ik wit ho fier fendinne wier."

„Siz dat net. Dêr stietst my fierstento heech ta. Ik wit detst in faem mei eare biste. Mar...."

Hja fielde det hja hjar heechste ynset forspile hie, mar yet ienris woe hja 't prebearje. „Hastû den dêrta for myn bihâld bidden? Ast' my dochs net ha wolste, hwet jowt dy myn bihâld den?"

„Ik mei it net for dy forbergje. Lang, sûnder my dêr rekkenship fen to jaen, fielde ik wol det wy net yn alles allyk fielden; do't ik freegjende wier om betterskip for dy, miende ik it to dwaen for in faem dy't ik ridlik gau ta myn wiif meitsje mocht, mar yn myn bidden is myn bea fordjippe, en myn sielelibben woachsen yn 'e rjuchting dy't it ivige Wird my wiist. Mei ik nou wol mei immen it libben yngean dy't yn it Heechste net mei my foriene is? Yetteris for my is 't it heechste lok yn 'e tsjinst fen God, en graech, o sielegraech scoe ik dy ek sa hawwe. Kinst sa, bist sa?"

Hja fielde wier wêze to moatten. Dêrby, hwet scoe hja oan in man hawwe, dy't it sa nau bigoun to nimmen? Mocht hja om syn uterlik syn inerlike wêzen oersjen? Al ho'n derten bern hja wêze mocht, hja bigoun ek to sjen det de ûngroun twisken hjar twa-beiden wider en wider ynskoerde. 't Dych hjar snijend sear, mar mûchlik wier 't ek better sa.

Hja joech him de hân. „Lit it út wêze. Wy hoege ús net for elkoar to skamjen as wy letter elkoar mette."

In sucht gyng him ôf, do't er hjar wurden hearde. It moeide him, haernend djip, mar it mocht net oars. „Minke, ik tankje dy. Wy geane yn goedens by elkoar wei." Hjar wieren wer nei 't doarp takujere en by de bûrren gyng elk in kant út. — — —

Yn 'e nachstiltme riisde de tank út Tsjerk syn herte nei de Himelheit for Syn soarchsum lieden, mei in snokkerjende bea om sterkte en frede for syn noch wyld forheistre herte. — — —

FETSE GREIDEMA.

D'âld beam.

Fornuvere seach it lyts jongkje nei de hege krune fen de manske beam, dêr't de protters hjar maitiidsjubel yn kweelden. Hwet kinne dy lytse bistkes der aerdich yn dat blêdtsjegûd wibelje en hwet hawwe hja in wille! Sa heech moast ik ek komme kinne. Scoe 'k den de wolken wol rikke kinne, dy't dêr nou krekt foar de sinne driuwt?

Bjuch, dêr komt mem oan. Wacht, gau biskûl efter de stamme, den kin mem aenstouns hjar Sije net fine.

Mar mem hie hjar baes-mantsje der wol efter krûpen sjoen en mei in glimke kipe se om 'e stamme hinne: „ja, dêr wier myn jongkje al! Scoed er mem aenstouns efkes kjel meitsje?"

Mar de lytse biis dych nou gau in pear stapkes nei de oare kant, hy wist, mem en hy koene altyd sa moai pi-ba boartsje, nou mei de holle om 'e iene en den om 'e oare kant fen hjar âld frjeon. Mei in setsje do't mem hjar nocht bigoun to krijen, pakte se hjar soantsje en heech wier syn jubel, do't er him kraeijenderwize tsjin mem oanjoech. — — —

Do waard er jongfeint. Heech en steatlik stie de pleats op it lytse terpke deun oan 'e Ie. It apelhôf wier oan 'e skûrr'side, en in dûbelde rigel iperen beammen wier as in hoedzjende mantel om it hoarnleger hinne. Súd-op, efter de pleats laeijen de wielderige greidlannen, leecheftich delflijd. Dêr kôgen de kij, dêr draffen de hynsders, dêr hippelen de lamkes yn it maitiidsljocht. Dêr wier for de boeresoan it kouwelen en de ûngetiid, it stikeljen en it hekkeljen, it skienbûten en it modderiden. Mar ek de widens fen syn dreametinnen.

Der wier gjin stiennen paed hinne, altyd moasten hja mei it

skouke oer 'e Ie as hja nei de bûrren moasten, it wier it plak fen widens en iensumheit. „Hwerom moatte wy hjir sa apart wenjen bliuwe?“ hied er wolris tocht, mar by 't greater wurden hied er him wol mids hjar iensumens deljaen kinnen. Hjir wier syn wirk en syn brea, hjir op dizze pleats hiene syn âlden en foarâlden oant yn fiere slachten wenne, hjar wille foun, hjar striid striden en op 't lêst de wirge holle dellein.

En jouns harke er nei it fine genûnder yn 'e âld eskenbeam. Dat wier as er sa'n hillige wijing oer de bidauwe fjilden hong.

Heit hie him de skiednis fen 'e esk forteld. It wier ek fen heit det hy it wiste fen syn foarteam. Hjar namme hie by de âlde Fryske adel heard. Yn 'e gevel ûnder de ankers dy't it jiertal 1754 oanjoe-gen wier hjar wapenskyld op in stien úthoud. En yn 'e tsjerke koe men ek it adelik wapen fen de Mekkema's fine.

Do't heite oerpake yet in jongbaes wier, wier de stins fen do ris ôfbarnd. Der waerd grute fen troch kweafrijeonen, minsken dy't it de Mekkema's forginden det hja op sa'n stins wennen en it sa rom hiene.

Do wier der nijmoadriger spil foar yn 't plak kommen, itselde dat nou, wolris opreparearre fensels, yette stie. En do hie de boer syn soantsje it lytse eskje plante, dat nou dy geweltige beam wier. Dat scoe nou oardelhûndert jier forlyn wêze. Sa wiernen slachten kommen en gien, sa hiene sinne en rein, sêfte siichjes en balstjûrige winen it beamke dijen dien en fêstens jown. En wier er great wurden en swier det twa manljue him mar kwealk omklamme koene en heech yn 't roun spraette hy syn wide krune boppe de oare beammen út.

En dêr ûnder wier bidden. Hwent fen âlder op âlder wier de Bibel hjir yn eare en hie it folk by ljochte dei en drôve nacht it herte opheve nei dy God, Dy't yn Syn wird Him iepenbiere hat. As de tiid fen ôfreizgjen kommen wier, hiene de Mekkema's hjar den ek rêstich oerjaen kinnen yn 'e hannen fen 'e Heit, Dy't it altyd goed makket. Hja wisten, al waerd hjar oerskot strak oer de Ie fearn om to rêsten dellein to wurden yn it lytse doarpke, in kertier fen hjarren pleats fendinne, hja sels scoene yn wider en blider lân hjar Heilân loovje mei reine himellieten.

Sa wier yn 'e siel fen 'e jongfeint it hillige gelove opwoechsen ûnder de rêstige amme fen it âlderlik bywêzen en hied er him dêr

lokkich ta field. Rounom wier yn 'e Natuer de stimme fen 'e Heit to bilûsterjen, rounom wier it mannichfâldige Leed dat om forlossing frege en yn syn djipste inerlik hearde er de treastgjende wurden fen Jezus de Heilân: Frede troch my, forsoening troch it bloed fen 't Krûs.

En yn de lange winterjounen hied er út syn boeken yn him op-nommen de wizens en fornimstigens fen de greaten ûnder 'e min-sken, — — —

Dy winters laei de Ie wiken oanien ticht. De minsken kamen wit-ho-fier út wei streakjen de sulverglinsterjende baen del. Read en ljochtglinsterjend sparkelen de sinnestrielen oer it skrapsel en de anlêch oan 'e kanten. Heimige wûnders trillen yn 'e skerpfine loft.

Do wier it komd. Hy hie hjar meinommen, dy jouns foar 't earst, nei de pleats en ûnder de hege esk hiene hja stien. Fol hiene syn taken haagen, sa fol as by 't simmer fen blêdden, nou fol swiere streken rym, dy't der nachts oanwoechsen, suver kristal út in mearbêlân. Friend, it wier allegear sa folle oars, sa mear gloede-berille as yn foarige tiden, by scoe der nou hielendal mei formoed-sene wêze hjir altyd bliuwen to moatten. Dêr hie er hjar deun tegem him oanlitsen en it „altyd mines“ mei in suvere hertepea bisi-gel. „Mei wy rein bliuwe yn ús ljeafde as de snie fen Gods loften, as de fûkeljende rym oan ús âlde esk.“

Letter bliuwe hja it libben yngien, rêstich-bliid en earnstich-dim-men. En do't heit de holle dellei waerd Sije Mekkema boer, great-boer ek, mar by al it hollebrekken oer fé en fjild wier der dochs twet berallike yn him oerbleaun, eat dat harke nei de poëzije fen it wide en it hege, it ljocht fen 'e fjilden en de manskens fen de âld beam. Sa libben hja hjir mids Gods mylde natuer, mei it wenstige ljocht en skaed oer hjar hûs. Der kamen siiktmien ûnder it fé, it hea laei sins dagen oanien to bidjerren yn 't swê, de lege lannen rounen tack ûnder as it iten der yet lang net út wier, mar ek wierne der goudene sinners en folle gollen fen moai blank hea. En wille en heid brocht tichter by de Himelheit.

Under de âld esk boarten ek Sije syn berntsjes lyk as hy as lytse beuker der ûnder boarte hie, mar ek waerden him wer fjouwer fen de seis ôfnommen, jonge blomkes, ringen oerset yn heger tún. Dat hiene swiere slaggen yn syn libben wêst. As er ûnder de tsjerkhôs-beammen stie, by it grêf fen syn ljeaven, den trille der in toan fen

djip en barnend sielelijen yn 't herte en hied er to kampjen mei de wraksel fen gelove en ûngelove, tiden oanien, ear't er wer rêstich sizze mocht: De Heare hat jown, de Heare hat nommen, mei Syn Namme love wêze.

Sa hat Sije Mekkema fyftich jier boer west op 'e pleats fen syn foarâlden. As in drege Stanfries stie er dêr to wacht, hoedzjend oer lân en fé, oer boaden en arbeiders, oer bern en gesin. Mar de lêste fiif jier waerd er hird minder. Mei't er do syn Doetsje biërdigje moast wier him syn libbenstier ûntnommen.

„Jimme âlde esk wirdt minder; dêrre, dêr't jim dy strampel ôf-seage ha, is er gânsk ynkankeere. 't Scoe wol hwet bigreatlik wêze, mar moat er net hast om? As er ris op 'e skûrre falt is jim ûngelok net oer to sjen. Sa bigounen wize ljue to praten. Mar de âld boer skodholle: „Hy stiet gewoanwei net oan 'e winige kant. Hy scil noch sa lang wol mei kinne as ikke.”

En yn stille jounen koed er ûren oanien him fornoegje ûnder syn âld frjeon, dy't syn wiidútspraette tûken noch likegoed fol majesteit nei Gods loften útstiek as fyftich jier forlyn. Dochs kaem der ek gânsk dôf hout mank it libbene en wier simmers de blêdderkrune sa ticht net mear ef de boartlike sinnestrielen wisten de paedtsjes to finen, hwertroch hja op 'e langopskettene gêrsraeijen kamen to dounsjen.

„Wy wirde dochs âlder, myn beam,” mimere Mekkema heal foar him hinne, gau scille wy it jaen moatte. Den fal ik wei yn 't grêf en dû wirdst omkappe. Sa reisgje wy út dizze wide lânsdouwe wei. Den skied ik fen de Ie, it nûndrjende wetter, en fen e steatlike beammen, fen myn âldershûs en ús drôgjende lannen. Lokkich haw ik hope fen mei gauwens oan to lânjen by de suvere rivier mei it lottere wetter, by de beam fen it libben, dy't ivige frucht jowt, hwaens blêdden yens wounen hielje, yn 'e stêd mei de poarten fen pearls, yn it Heitehûs mei de mannichten fen wenten, yn it lân dêr't ik rêste mei oan it Heiteherte. 't Skieden scil my swier falle, mar o dat lok altyd by Jezus to wêzen.” En by himselme nûndere de âld man in Gesangfers dat spriek oer de hope fen it ivige libben. — — —

Do't op in lette hjerstsneintomiddei de wyn omskoerde nei 't Noarden like de stoarm frij baen to krijen. Gierend fleagen de wynpûsten oer 'e fjilden, yn wylde gisel krijboartsjend mei alles hwet los to wrikken wier. Twirwyn op twirwyn draeide om de âld skûrre

en de pillehout op it ôleboerd sloech as in wyld yn 't roun. It wetter út 'e fe weage woast oer 'e wallen, flokken opjage skom stouden meken fier oer 'e deidûkjende gêrzen. Reingjalpen spielden spattend oer 'e spoekrich glinsterjende lannen, en wylde wolkenflôdzen dreauwen leech oan it forheistre swirk. Swypkjend bûgden de tûken ûnder de krêft fen Gods amme, ynlik skodzjend by it loslittene wynwûnder.

Wer skoerde in draeljende wynfleach om 'e skûr'side en mei ien gounzjende knap barste de âld beam gnots by de groun ôf, skokte oer side en droane tsjin de Ierde.

Dêr lael er, njunken de skûr'side delteard, allinne in pear heane splinters stiene noch, in mânsel heech.

Trije wiken neitiid hawwe hja Sije Mekkema tohôt brocht.

FETSE GREIDEMA.

Oer 't Fryske mêd.

't Wirdt stil oer ús Fryske lannen. Wol in bytsje mei heimwê lûke wy oan foarige tiden, do't fen alle kanten it libben opklonk.

Rikketikjend moerre „Frisia,” Kalma syn nijmoadrige meanmesjine oer it mêd, wol kamen der navenant net folle swêen del to lizzen en gyng it faken skrank en skean troch in oarmanne wirk, mar der wier dochs hwet to rêdden. Mar nou wolle syn gudzen net in tweintichste fen hjar krêft mear offerje, en „Frisia” moat op 'e helling. Kalma hat al fornijd det der twa lytsere mesjyntsjes fen makke wurde scille, mar ik haw soarch det dat tweintichje it saekje iet gied sitte seil.

Ora bliene jy, nou in foech pear jier „Tsûgenis” it flymskerpe scintsje fen Folkertsma, krêftich swaeijend en gysten foarútslaend, stins sa det it frijhwet op in remkjen gyng yn 't prebearjen om like folle del to lizzen as Kalma mei syn great ark. Nou't de konkurrensje dien is, hâldt Folkertsma ek mar op, hommels, sûnder kik noch mik oer syn ôfgean to jaen.

It Betskip fen '44 wier mei twa stikken ark yn 'e wapens. „Fryslân,” dat belletristysk, en „Svanneblommen” dat skied- en taelkinlich him ûntjoech. Sûnder great-swê-slaggerij diene hja hjar wirk, dêr't hiel wol hwet goeds fen to sizzen wier. Mar de mannen fen '44

hawwe beide wâpens om in hoekje set. It scil oars bisocht wurde.

Oant nou ta hie P. Sipma, in soarte malcontint, in eigen reau yn 't fjild, ûnder de namme „It Heitelân.” Yn hokfor'n swê dat gong, wier net rjucht dúdlik. It hiet net *âld*, en it wier net *nij*. Sipma is nou baes-ôf wurden, en hat oan R. W. Canne, J. J. Hof, O. H. Sytstra en J. Winkelman it stjûr yn hannen jown. Deselde Hof en Sytstra, dy't hy yn 't foarige sa heftich tsjinstie, (hwerom?) steane nou op syn karke, en Hof as baes hat nou ûnder him as feint... P. Sipma! Sa kin 't gean.

Hwet ik tige hoopje?

Det der nou ris in ein oan dy persoanen-minmeitsjende kreauwerij komme mei, dy't gânsk in hoart de Fryske biweging ta ûneare wier. Dy Fryske bernelêsboekjeskiednis hat hwet to wei brocht. It like wol det de foarmannen dêr berneftich fen wurden wierne. Earst dy strideraesje, dêr't Hof mei syn boekje *De kwesje Wielsma-Sipma-Hof* siker net in moai begjin mei makke hat. Do Sipma en ien fen syn learlingen D. Kalma, dy't hjar tsjin Hof to skoar setten. Binnammen Kalma dych dat op in wize, dy't troch 't ûnfetsoenlike hinne wier.

Do Kalma, greater wirdend en net in bytsje himsels fiend, it safier bringend det er it wol bûten Sipma stelle koe. Dêrfendinne Sipma syn allinne-foartarbeidzjen yn „It Heitelân,” in wykblêd, dat earst wakker mei nije mienskipsideën op snjit wier, mar dat stadichoan hwet delbêdde. In eigenlike Sipma-partij bleau net mear oer, en nou lykje Sipma en Hof wer foriene fierder arbeidzje to scillen. It liket my sa min yet net ta. Litte dy twa mannen nou mar gjin âld sear wer opikkerje, mar elkoar oanfoljend, elk nei syn krêft it werk dwaen op ús Fryske fjilden. Ta opbou fen de saek, dêr't it om giet. Der is wol bihoeft oan ienriedigens. Om it ynkringende Hollânsk to bistriden, dêr hawwe wy de hannen al mear as fol oan, wy hoege ús krêft net to forsplinterjen mei op elkoar yn to houwen. Ek moat net forgotten wurde, det dat gesanger fen: dû bist sa great net as ik, eltsenien misstiet. Der moat net yn 'e earste pleats nei frege wurde hwa in great talint hat ef in lyts, dêr kin in minske ek al in danich bytsje ôf- ef tadwaen, mar wy moatte oan 't werk, elk nei de gave dy't de Skepper ús jown hat.

Hjir wol ik yetris útsprekke det der for Folkertsma gjin reden is

om him fen ús Selskip ôfsidich to hâlden. Komme wy mei rede-naesjes oer ús nasjonaliteit wol ien stap fierder, as wy dy nasjonaliteit net yn al ús werk en wêzen opkweekje en suver biwarje? Us fryske skiednis moat wer opdippe wurde, der moat arbeide wurde om in Fryske liturgy to krijen, forhael en dichtstik moat ús libben forrykje, en al sa mear. Dat helpt folle mear as dat getsjansel fen, sa moat it nê, en sa moat it âl, dy is neat wirdich en dy wol in forkearde kant op.

C. Wielsma, âld-foarsitter fen it Selskip fen '44 is okkerdeis forstoarn. Hy wier klear yn 't koartswilige. Koart en op de man ôf wier syn werk. Lyk koartswyl uteraerd ek is. Spitich det der faek spotten mei it hillige mei mank wier. Oan syn Frysk kin yet in foarbyld nommen wurde.

NIJEWIER, 28-2-'22.

A. M. WYBENGA.

Wersjen.

It healslitene steksdoarke flapte efter my ta en ik seach ris by 't âldmoadrich húske op. In gammel spiltsje, tocht ik. It ûleboerd liket wol op 'e healmoanne as er ûnder gean wol, en it reiden tek koe wol in biddeltekken wêze. Hjir grien fen moas, dêr in skobbe striede der opplakt en flak by de nael forsiere mei in pear planken dy't in opsoppele steed hjitte del to bêdzjen. In pear âlde strampels fen beammen skôgje dit toaniel oan en lykje noch greatsk to wêzen op de soere goudtsjebloemen, dy't mids netteltgûd en weversblêd in heurige forskning útmeitsje. En 't hiele saekje hjir iensum en op 'e romte.

„Folk,” gjin andert, allinne it gemâltjirg fen in stikmannich bernelûdsjes kaem my de gang lâns tomiette. Forheftiger klinge ik mei de ring en mei útsetten lûd balte ik yn it loadske op: „Folluk!”

„Sjuch ris Matsje, hwa't dêr is,” hearde ik in frouljueslûd sizzen. Ik skilde op. Kaem my dat lûd net bikend foar? Ik koe 't my hast net bigripe. Ik kaem ommers noait yn 'e lege Marlannen, al laeijen se ek mar in ûrke oardeheal fen uzes ôf.

Dêr kaem in sutrich bernekroeskopke om 't hoekje fen 'e keamersdoar. „Hwa is dêr?”

„Soa greate faem, is jim heit ek thús?”

„Né, mar mem wol.”

„Wol hja mem den efkes roppe?”

It dûrre yet in toarntsje, dêr kaem it minske oansloffen. In sloddermike, tocht ik. „Dach frou, bin ik hjir by de oppasser fen it stik lân dat ûnder forkeap stiet, de fjirdeheal oan de Marsleat, bidoel ik.”

„Jonge ja, mynhear,” bigoun it minske, do hommels hjar forfetsjend rôp se: „wel, wel, Fetse, bistû dat?”

Nou seach ik it ek, it wier Gjetsje. Hwet in forskil. Wier dat nou deselde, dy't ik kend hie as sa'n stevige roun- en readwangige faem mei dat wize gesichtsje en dat kwierich opmakke hier? „Fanke Gjet, wenje jimme hjir? Dat koe 'k net forwachtsje. Ik miende dat jimme nei boppe Grins tein wieren!”

„Dêr ha wy tsien jier wenne, mar ik haw my der nea rjucht thús field. Ik haw dêr it rûzebroekjen leard, wol 'k leauwe. Mar mei sa'n keppel bern is 't ek in hinnekommen. Mar hwet praet ik, kom yn ju, Marten komt aenstouns thús, dy kin 't dy wol wize. Tominsten,” kaem der heal skrutten, heal ûndogensk efteroan, „as sa'n hear astû biste yn ús wente wolste.”

„'t Scoe hwet moais wêze. Tochstû det ik my for âlde goekunders skamje scoe?” sei ik, en strampele oer de berneklompkes hinne de gang lâns.

„Dêr is in stoel. Fetse ef Greidema, hwet moat ik sizze? hwet bistû in mynhear wurden, de stevels om en in forstânshoedtsje op! Ja ik hie der al praet fen heard detstû mar hird foarútboerkest. Dat hie 'k yn 't foarige net tocht. Dû likeste sa'n simpele jonge, to aeklik om op 't lân de hannen út to stekken. En den dy rymkes meitsje en dy fortelseltsjes optinke! Neat for úsljue. Dêr komt noait hwet fen dy feint tolânne, hat heit faek sein, as 't oer dy gyng.”

Yet deselde forteltsjemoi, tocht ik. Dat flapt der alles mar út hwet hjar foar it snûtsje komt. En dat komt der sahwet eigenwiis-skimp-skoatich en tryktoskjend mei del. Dêrfendinne hie 'k ek altyd in wjeraksel yn hjar hawn. En ik miende wol to witten det hja my ek net rjucht lachte. Hja hie 't wol hwet op myn kammeræet Jetse bigrepen hawn, dy hie hjar alris in pear kear nei hûs brocht, mar do wier 't ek út rekke. Mei troch myn tadwaen. Ik pleage him altyd mei de proastigens en eigenwizens fen dy femylje en sa koe 'k him oerriede. 'k Leau fêst det Gjetsje wol bigrepen hie hwer't de oast siet.

Hwent neitiid hie hja faken op my offjurre.

Ik sei „och ja, 't kin ûngelyk rinne.”

„Wis al, soa wolst nou lân keapje. Dat is in ein by jimmes wei.”

„For hokkelingsweide. Dy kinne hjar hjir gau hwet rêdde.”

„Just. Ja, dû hiest net tocht detst ús hjir wenjen fine scillen hiest. En ho giet it mei de âlde doarpsljue? Ik kom der noait mear, mei't myn femylje dêr útstoarn is.”

Ik fortelde hjar de niijtsjes en al ridlik gau wieren wy yn ús pe-tear by de fleurige tiid do't wy jong mei elkoar wieren, nei de sangforiening gyngen, op de bûrren kuijeren, elkoar in loege ôfseagen en folle gjin genôch. It dych hjar goed.

Hommels hearden wy bûtendoar in nuver gekeakel. „Dêr ramæit my dy tsjonkert fen in jonge yn 'e hinepiken om, ik moat der mar efkes hinne,” rôp Gjetsje, en ja man, wylst ik troch 't rût seach, hâdde in streupert fen in jier fjouwer, fiif sa'n bistke by de flerkjes beet en sloech der mei hinne en wer.

Nou't de frou der út wier, seach ik efkes om my hinne. Yn 'e widze laei fêst in lytsen to sliepen, ik hearde in soun sykheljen efter de griene gerdynkes. Yet twa lytse bûkemantsjes sieten by my yn 'e hirdshoeke mei in pop sûnder earmen om to dokterjen en 't lytse kroeskopke, dat ik 't earst sjoen hie, stie yn 'e platte kast mei in skûteldoek to draaijen. De dripkjes sipelen troch hjar lytse fingerkes.

„Ja,” sei se, do't se wer ynkaem, „seis bern, it is ploeterjen. Mar hja binne allegear soun en as hja jouns op bêd lizze en sliepe as roazen, den siz ik tsjin Marten: wy binne dochs lokkich.”

Ik bigoun hwet krekter ta to sjen en mirk det hja de bern yet net sa fodderich yn 'e klean hie as ik earst wol tocht hie. Dêrby hie se mear soarch oan de bern bistege as oan eigen uterlik. Ik bigoun to bigripen. It wier eft hja myn tinken rettel. „Ja,” sei se, „'t is hjir wolris skjin op en skraech genôch, mar Marten moat it ek allinne fortsjinje. Ik siz den, moed hâlde, it binne nou de minste jierren.”

Ik knikte. Yetris tocht ik om it wiisnoazich fanke fen eren. Hwet in foroaring!

„Ik haw ek in bulte leard,” sei se, do't ik swijen bleau. „Just det it my net gyng sa't ik útrekkene hie, hat my op in plak brocht dêr't ik net graech wer wei wol. Dû forstietst my dochs wol as ik siz det ik mei al myn noeden en soargen mij bijown ha ta Gods genadetroan en dêr skûl fyn.”

Yetteris knikte ik.

„Dat is lokkich. Mar it hat my striid jown. Ik woe dy kant net út. Ik forbylde my hiel hwet. Mar do't ik by it stjerbêd fen ús lytse Steffen stie, haw ik field det men mei al yens ynbielingen doch neat to bitsjutton hat. Ja wy hawwe ek al ien to hôf. Dêre leit er,” sei se en wiisde oer 'e weagjende noaten nei it neiste doarp. „Dêr leit er, deun by de tsjerke. It wier yn 't twadde jier fen ús trouwen. Us earste jonge. Hy wier yn trije dagen soun en wei. Hwet haw 'k do gûld. Mar ik sjuch nou wol, det it ta myn bêst wier. Ik hie tofolle in ôfgod fen it jongkje makke. Yn 't earstoan wier 'k bliid det wy mar nei Grinslân ta scoene, den wier 'k út 'e krite dêr't wy dat trochmakke hiene, mar do't wy dêr in jier ef hwet west hiene, woe 'k dôchs graech wer nei 't plak dêr't wy ús earste jonge forlieze moasten. Ik kin nou by 't grefke komme sûnder det de opstân it yn myn herte wint.” Sa praetten wy oer blide en drôve dagen en hiene net ienris fornommen det Marten thúskommen wier.

Hy stiek my de hân ta. „Jy hjir? Bliid det ik jo yetris sjuch!” Der kaem in lyts glimke op syn hwet wirrich lykjend antlit.

Ik seach de wrotter fen tersiden oan. Hwet in forskil by de nochteren jongfeint, sa't ik him yn 't foarige kend hie.

It wier sahwet in byinoar skopt pearke west. Hja hie Marten nommen om't it oars net rjucht bûterje woe. Hja hie foartiid faek de gek mei him hawn. Mar it libben ploeget syn foergen oars as wy ús foarstelle. En dochs komt it lân sa to lizzen as it ta Gods bidoelen it winsklikst is. Sa bigoun ik it nou to sjen.

Wy hiene al in heal ûre oan 't petearjen west, ear't ik mei myn boadskip op 'e proppen kaem.

„Nou,” wier Marten syn biskie, dat scoe 'k jo net oanriede. De groun jowt dêr sâlt wetter op. Ik haw dêr wol gauris in beest yn 'e greide sjoen dy't der net oer koe.” Ik liet my biprate om der mar net hinne to gean en ynpleats dêrfen mar by hjarres to bliuwen to iten.

't Kin frjemd gean, tocht ik, do't ik by 't ljochtmoanne waer wer nei hûs ta fytste. Ik bin net ta myn doel komd, en hie 'k foarút witten hwa't ik dêr fine scoe den hie 'k der net nei tæld om dy ljue op to siikjen. Mar nou't ik der west ha is 't my noflik to tinken det dizze ienfâldige en sahwet slobberdoezige minsken my ûneindich neijer binne as in hopen fen myn ûntwikkelde goekinders.

FETSE GREIDEMA.

Wachte hja net op him? Hwerta dy oare oansiken oars ôf to slaen?
Wist er net fen hjar, det hja, sa bideft en stil as hja wier, in
siikjende siele wier, lyk hy sels ek?

Hokker kant moast hy der mei út? — — —

Hark, dêr droane swier en stimmingfol njuggen galmjende slaggen
troch de suvere jounloft. 't Wirdt bêdtiid, jonge, moarnier moast
wer bytiid út 'e fearren. Nou dat is 't slimste net, dêrfor is er jong
en soun. Dat scoed er ek moatte as er yn in eigen bidriuwke arbeide.
Dêr kin men wol âld om wirde.

Rêdsum hat er de klean út, en den jowt er him del mei twivel yn
't herte, om — ek wer mei twivel wekker to wurden.

E.

J. B. V.

NEI IT TSJERKHOF.

De loft wier fol laitsjende lijens,
De wrâld wier in blierkjende blom,
De fûgeltsjes tsjottren hjar lieten
Heechriizjend en helder from.

Wy gyngen yndrôvich ús paden:
Dat knopke fortige sa ier,
It wier sa'n oannimlik lyts boike
Dat jongkje fen oardeljier.

't Wier de earste; noch 't iennichste berntsje,
Heit hie der sa great op west,
En memke hie sa mei him troaike:
Nou hommels wier 't ljochtsje dwêst.

Dêr sjuch ik him lizzen yn 't kistke
Bifallen en deaditsen wyt;
Ien wink noch, ien langen, nou binne
Wy 't mantsje for altyd kwy.

De loft wier sa laitsjend en lotter
En ljochtsjend en ljeavjend de dei,
En heech wier de floit fen 'e fûgels
De blomkes fornuvren mei.

Wy folgen yn dimmene hâlding
't Lyts kistke op 'e rige efternei;
Us tinken wiern' dûnker fen drôvens
En net by de deade wei.

Wy brochten him deun by de tsjerke
't Earweardige hûs ta Gods ear;
Hwet wier it dêr trystich yn 't grêfte;
Hwet docht yet dy klút bûns sear!

Wy haw yet hwet praten yn 't stjêrhûs
Oer 't wird fen it Hillige Boek,
En fielden ho'n bân fen bisibbens
Us herten stil-fêst omloek.

Do binne wy ider ús swé gien. —
't Lyts wentsje stiet kant by de wei,
Mar d'ryn bliuwt it iensum en liddich
En mem skriemt de gânslieke dei.

A. M. WYBENGA.

WY GYNGEN TOGEARRE.

Wy gyngen togearre dat leantsje lâns;
De joun wier sa stil en sa blank,
De swietrook dreau sêft om it hjouwerfjild ta
En myn fanke wier rank en sa ljocht.

Wy hellen togearre dat lietsje op,
Dat sangkje sa âld en sa hiem,
De blidens blonk sêft út 'e bûterblomsknop
En sa stil wier hjar skitterblau each.

Sûnt binne de dagen mei rêddens tein
Us laits en ús sangen binn gien,
Mar sims yn in glimp fen 'e fredejounsnocht
Ha 'k wer d' âlde sangblidens forstien.

W.

Jonges-libben.

3.

Jouke wier neat net op syn dré, do't hy yn 't sânhok opsletten
waerd. Allerhande tinzen kamen yn him op. Hwet scoe de boer mei
him foar hawwe? Ho scoe 't mei Japik wêze? Hwet scoene se yn
skoalle wol net tinke? Hwet scoene syn heit en mem sizze as hy fen
'e middei net thús kaem?

Boeketafel.

De nije moarn in karlêzing út it wirk fen Jongfryske skriuwers, garstald en ynlaet fen D. Kalma. Utjown by J. Kamminga to Dokkum, 1922. (Priis f 1.50, yn kreas linnen bantsje f 2.50).

It liket wol det de Samler in krûmke yn tizen wier mei de neijere oantsjutting. Hy hat net „Dichters” sizze wold, om’t it mei it Dichterskip net altyd yn ’e heak wier; en nou jowt „Skriuwers” de misliedende skyn det wy hjir binammen proaza krije scille. „Fersen út ’e nije tiid” hie better foege. Ef moatte wy oannimme det „Jongfryske” skriuwers oars neat as fersewirk meitsje?

It boek jowt in aerdich forskaet fen fersen oer Dream en Lok en de Natûr, dy’t sa’n soarte fen in God wêze moat. Der is ek wol moaijens fen tekening yn as it giet oer de beammen en wolken en jountidskimer, lyk in „Jongfries” dat merkbyt.

Hjir ha wy de sterk hertstochtlik dwaende Rixt, de breed útswaljende Rinke Tolman, de stil sketsjende Sybesma, de dounsje dwirreljende Kalma, de iensum prakkesearyjende Th. de Vries, de koart ôfbrekken V. d. Mei, mar ek de siikjende, smachtsjende Jousma en de nei lok toarstsjende P. v. d. Burg, nou al forstoarn.

As alles nou dûrjend spil is? Né, en lokkich wit de gearstaller dat sels ek wol. Hy neamt it wirk in bigjin, en net oerienkommende mei syn bigjinselskôging. Lêz de útspinde riddenaesjes op rym fen de saneamde nijeren mar ris en jimme binne dat flak mei de Gearstaller lens. Mar hwerta den seamelige fersen op to nimmen lyk as „De wente” fen Tolman?

As foarbyld en hichtepunt fen Rixt haw ik alris earder oanhelle it ynlik-biwûnderjende: O hja dy’t út ’e stiltme komme. Fen v. d. Burg wol ik hjir opnimme:

De wyn foel en de jountiid kaem
Sa sûnder det men it fornaem;
It gyng sa rêstich om en ta,
Do’t men it mirk, do wier ’t al sa.

Sa kaem de frede yn ús hert,
It wier sa en wy mirken ’t net,
It kaem sa ûngemirken wei,
As naem de stille joun it mei.

Wy fielden do't ús tiid der wie'
 Det it hast nea sa moai west hie,
 It lok hie glimkjend by ús stien
 Do binn' wy stil nei hûs ta gien.

Ik doarst de stylfout: de joun wier kaem, hjir net oernimme; it stikje wier my der to goed ta.

Kalma forhopet fen dit boek det it oan 'e lêzer, wylst er oars yn deistichheit forkomt, jaen mei de wierheit fen it djippe libben, de glâns fen skientme dêr't syn sjen en fielen misledige is, en de waermens fen ljeafde dêr't er him forlitten yn ienlikheit tinkt. Mar as ik it fen sok spil ha moat den liket it my net bêst ta. Al mei de fisy sims ridlik goed wêze, it sentiment is trochgeans de planke mis, en hwa kin en scil him nou deljaen by gesnocker oer dream en lok, wylst hjaselme fen dûrjend lok net witte? Hark v. d. Mei mar ris:

Nou dwael ik roun Yn simmerjoun By 't weagjend nôt
 Wylst lêste klang Fen fûgelsang Noch klinkt troch 't wâld.
 Ek dizze dei Brocht stjerrend wei De frede net
 En nêst de dea Skriemt oer it gea It britsen hert.
 Leit oer ús striid For better tiid Den djip in flok?
 O stille joun, Hwêr wirdt it foun It ivich lok?

Is dit nou wierheit en waermens fen ljeafde? Hja, dy't bûten God libje, ha gjin frede, seit ús âlde Bibel. En hja sizze it sels ek, as hja for in toarn hjar siele bleatlizze.

For de útfiering in wird fen lof. Kreaze letter op stevich pompier. Grys bantsje mei in it dêr goed bydwaend binnenblêd.

Mocht it wirk fen de ljue fen 'e oare kant ek úsljue mar oanfiterje om hjar letterkindich better to ûntwikkeljen. Hja litte hjar Pantheïsme op 't moaist en op 't bêst sjen, hwer bliuwe wy, Christenen?

A. W.

yn 'e namme fen Jezus Christus, amen," en efkes letter koe de frou sjen dat Tryntsje suver neat bleu wier.

Do't it iten dien wier, gyng elk syn wegen, mar Tryntsje sei earst hjar tankgebetsje op, ear't hja by de tafel weigying.

De jouns, by heit op 'e fyts, fortelde hja him dat. „Sa wol de Heare Jezus it ha, net heit?" wier hjar einbislút.

„Ja ljeave, Dy is dêr yet folle blider om as heit," sei de man, wylst er him mar krekt goed hâlde koe.

Dy joune, do't de berntsjes op bêd wierne, laeijen heit en mem op 'e knibbels om de Heit yn 'e himel to tankjen for it foarrjucht det yn dat lytse bernehertsje al sa bytiid in freegjen wier om de segen fen 'e Heare Jezus.

SIBE.

Der sûnder.

't Ljochtgânsgjend each fen 't jonge memke moast efkes nei 't widske sjen. Dêr leit er, dy stevige jonge, nûmer twa hie Melle mei in ûndogensk glimke sein. Sa pas hie hja him it lytse bûkje wer fol jown en nou binne syn kiperkes tichtfallen. Hwet slept er, dy lytse rounwang! Hja joech hjar op 'e earmen lynjend op bêd omheech om him yet hwet better sjen to kinnen.

Hark, dêr komt Melle oan, jow dy wer del, fanke; och, dy manljue moatte alles sa krekt net witte. Ja, hja wit wol ho't ek hjar man mei „nûmer twa" yn 'e wolkens is, en dochs is 't krekt eft hja net rjucht for elkoar wêze wolle ho ynlokkich hja mei dit soantsje binne. Lykwols hja witte it wol fen elkoar, dy stil peinzjende blierens yn elkoars eagen hie it wol goed skine litten. Nûmer twa! En nûmer ien, hjar lytse Freark, hwet is dat al in rakkert, altyd soun, ek altyd yn 'e wapens, sadrê er moarns de eagen mar iepen hat. Hark, dêr yn 'e keamer hjirneist giet it der wer oan weil

Foarsichtich die Melle de doar iepen, it wier oan him to sjen, it wier for dizz' kear net om syn wyfke to pleagjen. 't Like mear eft er hwet op 't moed hie.

„Ho is 't?" soarchsum kaem it der út.

„O hiel aerdich, 'k bin ridlik gau wer op 'en baen hear!"

„Ik kin 't wol sjen, dyn kleur skoert wer moai by; 'k haw gau myn Japke wer oer 'e flier. Mar hwet tinkt dy, scoene wy takomm' Snein ús lytse Ate net dope litte kinne?"

„Och dû witst wol, ik scoe sa graech mei foar de preekstoel wolle; lit ús yet in fjirtsjin dagen wachtsje."

„Fanke, ik scil der dy nea ta dwinge, mar ik sjuch it dochs as ús plicht. Hwa hat ús it jongkje jown?"

„Dû hast gelyk, wy hawwe alles oan Gods goedens to tankjen. Mar ik scoe sa graech mei wolle. Mei yn 't fjouwerkant, mei anderje op 'e doopfragen." En hjar each glinstere der fen. Moast hjar man it sà ek net bisjen? Mar hy wier der oer bigoun, hy woe daliks gjin krimp jaen.

„As ik dêr ja siz, dogge ik it ommers ek for dy?"

„Wis myn mantsje, dû bist de mûle, dêr't ik troch praet, mar hwet moatte wy memmen altyd mei ús lytse kroaskes ompakke, dû witst it wol oan „nûmer ien," gin my den ek det it net sûnder my giet as it hillige wetter oer syn foarholtsje sprinkele wirdt."

„'k Haw dy al sein, ik scil it net trochdriuwe; ik siz allinne sa't ik it as ús plicht biskôgje. As er ús foartiid ris ûntnommen waerd, ho den?"

Efkes biloeck hjar troanje. Dêr wier hwet fen oan. Mar do: „sa moatst nou net prate, hy is ommers sa soun en sa fleurich; en bûten-dat, de Doop makket net sillich, hy scoe dêrom yet wol yn 'e himel komme kinne."

Melle fornaem det er net foardere; hy woe syn wyfke hjar net opwine litte, dat koe net lije, en och der wier wol hwet fen oan, hwet sy ynbrocht.

„Nou den scille wy yet mar in wike twa-trije wachtsje, 't is my hielendal net to dwaen om dy it gefoel krije to litten, detst der bûten keard wirdste," en efkes streake er hjar oer hjar sêfte wangen, dêr't wer in bytsje read yn bigoun to kommen. O dizze reis hie him ek wer sa oandien. Hy hie meilijd en letter meijubele. En yn syn herte wier greate tank west. En hy woe ommers alles for hjar dwaen. Scoe hy den yn dit stik tsjin hjar sin yngean? Hy wist ommers wol, hofolle hja fen hjar Heilân hold, ho't Dy it Lok wier yn hjar libben, heech en rein en geastlik. Hja hiene nou fjouwer jier trouw west, jierren fen hillich lok yn houlikstrouwe, rike jierren fen forhuging yn de God fen hjar heil. Godsels hie as mei eigen hân hjar twabei-

den by elkoar brocht, for dy God libben hja beide. Né, it wier gjin yngean tsjin Gods ynstelling, willemoeds, it wier miskien in froulike opfetting fen 'e bitsjutnis fen 'e Hillige Doop.

In pear dagen neitiid like it hast sa goed net mei hjar. Hjar geast hie fen it lichem tofolle ferge, och hja hie nea net sa sterk west, en in pear jier foar hjar trouwen hie hja in winterhealjier oan 'e pleuris lein. En nou kaem de koarts opsetten.

Melle stie by 't bêd mei in bea yn 't herte. „Heit yn 'e himel, meitsje myn djûrljeaf wyfke wer better, wer soun en wer fleurich for my en ús berntsjes.”

Mar de dagen kamen en gyngen, en it woe net betterje.

Al heviger waerden de koartsen, al mear naem it lichem ôf. En as hja sa dwile, en mei hjar koartsgleone eagen hjar man oanseach, hwet koe it him den bikrûpe. O, dy dwyltael, it snie him troch de siele. „Né Melle, net sûnder my, ik moat der ek by wêze as er doopt wirdt, hear! Dêr koe hja hiele skoften op omkreune.

„Myn fanke moat hjar moai deljaen,” delbêdzjend kaem it út syn eangstfol moed.

Sa gyng it al mar, al mar efterút, — en hwet scoe hy der oan dwaen? As Kening Dea neiher komt, hwa scil dy Machtige keare? Hy kaem neiher, it wier alle dagen klearder to sjen; en do't hja in wike twa-trije lein hie, op in ljeaflik-stille jountiid, spraette de Deads ingel syn wjukken oer hjar hinne en brocht de siele omheech nei de Himmelheit, Dy't Syn berntsjes thúshellet op hiel oare tiden as de berntsjes it forwachtsje.

Krekt fen tofoaren hie hja in pear heldere healûrkes hawn. „Ik wit it wol,” hie hja stammerjend útbrocht, „ik moat hjir wei, ik moat myn Melle, ús lytse Freark en ús lytse poppe forlitte.”

Hy mocht hjar net mei ûnwierheit paeije, hy koe 't ek wol oankommen sjen. Mar mei moeite koed er him goed hâlde. „Myn famke, myn wyfke,” lústere er, en it wé flime yn syn kiel op.

Efkes laei hja to stoareagjen, do bigoun se wer: „wist yet wol, hwet wy nêst trije wiken bipraet hawwe? En nou kin ik der dochs net bywêze. God hat it oars mei my fen doel.”

„By God binne alle dingen mûchlik,” brocht er út. „Hy kin dy nou ek yet wol better meitsje.”

„Jawol, ik scoe ek graech by jim bliuwe wolle,” efkes skokte it hjar, — mar do helder, „sa't ik oan mysels fiel, den moat ik mei

gauwens forreizgje. Mar as ik nou hjir wei bin, scil it den gau barre, ja?”

„De earste Snein hear,” hwet hat God it al oars mei ús foar as wy ús foarnomd hienen tocht er, mar hy woe 't net sizze, hy woe 't syn stjerrend wyfke net moeilik meitsje.

„Ik Tocht sa pas yet: hiene wy him do mar dope litten, dostû der my op oanstieste, den hie ik dat ek yet bilibbe; ik wier mis, dû forjowst my dochs?”

„Ljeafste, hwet oars? — Scille wy nou yetris mei elkoar bidde?”

Hja knikte. „Graech.”

Hy hoechde net om wurden to siikjen. Al syn eangsten, al syn sielesnokter, al syn huver for de dûnker oanweagjende takomst moast er sizze, en ek for hjar wier syn ynlike bea, det sy gean mochte yn frede, yn frede der mei det sy sa gau hjar man en hjar berntsjes forlitte moast, en yn de wissichheit dy't it gelove oan de stjerling jowt; ek det sy sûnder al to greate binaudheit út dit libben skiede mocht. Wierne net Gods ingels om hjarren hinne, do't hja hjar sa oerjoegen oan de God der geasten fen alle flêsk?

Nei it „Amen” bleauwen hja yet in toarn stil yn from neipeinzgjen, de hannen yn elkoar klammere, by elkoar toevjen. Hja wier de earste dy't wer wurden foun. „Myn ljeave jonge, myn lytse berntsjes. Och, lit hjar hjir yet efkes komme.”

Stil-bidest, mei greate iepene eagen stie Freark by memme bêd. It woe mar net yn him del werom mem nou net wer better wurde koe. As mem nou sâ die, wier der ommers neat oan. „Myn berntsjes, myn ljeaflingen,” sei se, en do tsjin Melle: „och hâld my Ate yet efkes ta. Ja goed, sa, hjir mei it lytse foarholtsje.” Hja hâldde hjar lippen der krekt tsjin oan. „Hjir komt it hillige wetter, nou? Dit holtsje oan Him, ja?”

Melle seach det it hjar to oermânsk bigoun to wurden. „Us berntsjes oan 'e Heilân. Mar nou moat Japke nedich wer rêst nimme.”

Hja liet hjar sizze.

Dat wier de Sneintojoun en de Freedts dêrop wier hja to hôf brocht. — — —

Sa gewoan lyk as altiten gyng it folk dy Sneintomoarne nei tsjerke ta. It wier blier sinneskynwaer en de measten wieren hiel monter en fleurich.

Votum en segenbea wieren útspritsen en nei it earste fers sjongen

moast it Doopsfoarmulier foarlêzen wurde. Alde bikende wurden, neat oars as oars.

Mar do't Melle foar de preekstoel kaem wier der dôchs mear as gewoane stiltme. Hwet wier syn antlit bleek en bifallen. Laeijen net op dy troanje de teikens, det yn dat herte in gjalp fen smerten gearkrongen wier?

Dêr stiet er, allinne, — en allegear moatte tinke oan hjar dy't oars by him stean scillen hie, as God it net oars biskikt hie.

Ek dominy wier oandien. Hy hie it leed fen dy jongeman him nei nommen. Hy koe him it triljend „ja” ta antwird op de fragen, yn-tinke.

Dêr giet er by de preekstoel del.

„Ate, ik doopje dy yn 'e namme fen de Fader, en fen de Soan, en fen de Hillige Geast.”

O dat stuit! It wier Melle as in sijnsjende skok. Oer de blidens it berntsje fen Godsels opnommen to sjen weage mei swypkjende faesje de rouwe tins: oars hie *hja* my nou op 'e side stien, oars hie hjar *ja* him mei mines forboun; dizze dei is de tiid dy't we mei elkoar ôfptraet hiene, hja woe dit mei eigen bywêzen bilibje en nou, nou moat it *der sûnder* —

Hy waggele ta de tsjerke út. — — —

FETSE GREIDEMA.

Earste kear.

„Nou?” It âld minske hie it eigentlik net to freegjen hoegd, hja koe 't wol oan him sjen. De tearen op syn forware foarholle wieren glâns-oertein en yn syn eagen wier dy ljochte fûnkel, dy't him eigen wier as it sa hiel goed wier. Ja noch suverder as ea fen tofoaren, like it hjar ta.

Sa pas ûnderweis hie hja him net freegje wollen. De minsken hoegden dat sa net to fornimmen. 't Wie' wier, 't wieren nou hjar broerren en sisters, mar dy hiene ek hjar eigenheden, det men yen net altyd útsprekke koe. Sa wieren hja stil mei mankoar oproun, inkeld in wird-mannich oer 't waer wikseljend.

Mar yn 'e hûs, hjir, dêr't hja folle ljeafs preaun en gânsk leed

droegen hiene, en hja altyd hjar siele útsein hiene, hjir mochten hja hjar uterje.

„O, dû hiest gelyk, dû hast al tiden gelyk hawn.” It brûsde fen syn lippen. Hja moast him forheard oansjen.

„Ja nou,” wier hja tank, „myn âld man soarge der tofolle tsjin oan.”

„O ik bin sa lokkich, sa ynlokkich det op 'e âlde dei ús dat noch barre mocht. Ik doarst net, ik doarst net. Mar ik haw tofolle op mysels omdikere. En dêrom salang myn Jezus foarbysjoen.”

„Ja en wist' noch wol, lêstenjouns do't wy nei de tsjerkerie scoene detst noch wer útwynsels sochtst? It waer wier net geskikt, wy koene yn dy fiif minuten traepjen ris kjeld skypje.”

Hy moast der efkes om glimkje. Hy, de âlde skrepper, dy't oars om waer en wyn net joech, hie do om in sigentsje en in pear drippen wol thús bliuwe wollen, mar it hie djipper sitten. De oerdeis hiene hja it ôfptraet, it scoe dy jounne wêze en yn 't jounskoft wierne alle âlde swierrichheden wer boppe driuwen kommen.

„En do't wy fen 'e moarn nei tsjerke scoene, skoarrest der yet sa tsjin oan!” forfette sy.

„Wis, mar ik woe earlik bliuwe, miende ik. Bin ik nou in Christen, wirdich dy rike skatten fen it nije forboun?”

„Wy binne neat wirdich, mar wy moatte leauwe; allinne it gelove kin ús lokkich en sillich meitsje, wirdt der ús leard, en ús herte moat dêr dochs ja op sizze.”

„Dû hast gelyk, en do't ik sa pas yn 'e tsjerke siet, en dominy oer de dierberheit fen it Evangelie preke, en det Jezus kommen is for it forlerne en wy ús oan Him oer to jaen hawwe sa lyk wy binne, folslein, do trille dy wierheit troch myn herte en myn each seach ûnbihindere yn it sêft strieljend ljocht op. By it brea haw ik it britsen lichem fen Christus en by de biker Syn forgetten bloed oan-skôge. For myn sûnde, for myn kwea, moast ik tinke, en ik seach det myn bilidenis wierheit wier. Nea haw ik lokkiger eagenblik bilibbe. It scoe my folslein west ha, hie mei-iens my net de tins oan-kaem det ik, mei myn net-doarren, dy ek tobekhâlden haw.”

Elkes biloeck hjar troanje. „Ik leau ek net det ik der goed oan dien haw. Mar wy hawwe al salang mei mankoar libbe, det altyd myn freegjen en útsjen wier det wy dêr ek mei mankoar klear for wurde mochten. Ik hie der wol earder tsjin oan doarren, ik hie wol graech

wollen, mar it dych my sear det ik hjiryn de foarstap hawwe scoe. Ik wist it oars wol better: for God binne wy twa, en ik bin for mysels forantwirdlik. Mar it froulike yn my hâldde my tobek, wol 'k leauwe. Mûchlik wier 't ek forkearde selssucht dy mei ha to wollen." Efkes stûke it petear. Mei de hannen yn 'e skerte seach hja fordel as yn stille bea.

„Ek dit scil God ús forjaen wolle, lyk as Hy ús folle forjowt"; hja sei it mei fochtige eagen.

Do kaem it húshâldlik aerd wer hopped. De kofje waerd útgetten, in houtsje ûnder it iten treaun en efkes ûnder it lid sjoen ef de jirpels hast nôch wierne.

Sa waerd it iterstiid. „En wit myn âld man wol hokker bigearte ik nou noch altiten haw?"

Ja, hy wist it wol. Mar it wier al wer datselde. Hy dêrta geskikt? Né, dat koe net.

„To nou," trune hja oan, „doch dat nou ek yet; dû witst wol det it dyn plicht is. De bern binne der út, dû hoechst der dy net oan to steuren, al scoe it der hwet krûm útkomme."

„Om de bern net, dat is wier, mar der is oars Ien, dy't it heart, en wy meije dochs net mei al to breklike tael foar Syn troane komme, wol?"

„Och to nou, it komt op de ynhâld oan, en eft wy mei in wiere bea for Syn antlit komme."

Hy wier yn twastriid. As er tocht om it lok fen de moarntiid, dy kostlike, dierbre preek, dat mei-oansitten oan 'e tafel fen it Nije Forboun, dat lichem, dat bloed, ja den moast hy it sizze, dy Jezus, dy Kening moast hy op Syn wird bitrouwe. Hie Hy it net ûnthjitten det de Geast yn alle wierheit liede scoe, en mûle en wiisheit taskikke? Mar seach er wer op himsels, den skille er der wer for tobek. 't Scoe net gean. Yn syn stille bea herhelle er faek en dikmels deselde werden, yn 't iepenbiere by tafel scoe dat dochs net kinne.

Mar as syn Heilân, Dy't him wissichheit jaen woe fen it ivige libben, it nou fen him frege, mocht er den wol wegerje? Hearde hy den net by it folk dat as in hillich folk, in keninklik prysterdom yn 'e wrâld stiet, om to forkundigjen de deugden fen Him, Dy't hjar út 'e tsjusternis oerset hie yn Syn wûnderhearlik ljocht?

Deun gyng syn Eke by him sitten. „Myn Lolke skammet him dochs net for my?" Hja laei hjar hân yn sines en seach him djip-

ynlik oan. Sjuch, der wier forwachting by hjar, as nês goed fjirtich jier do't hja omgong mei mankoar krige hiene; mar nou in forwachting dy't heger en hilliger wier. „Ik mei it dochs net dwaen omdetstû dat fen my fregest?"

„Ik wit it, mar ik mei dy dochs wol oantrúnje ta dyn plicht, yn dyn hûs, tsjinoer my?"

„Dû hast gelyk, lyk ast sa faek gelyk hiest. Mar de died wirdt fen my frege. En dat is slimmer as it wird."

Hja seach wer foardel. Wier der by hjar ek noch sûnde yn hjar bigearen? Hie hja net faken jeloersk west op hjar kammeraetskes fen eren, hwaens manljue yn 't hokje sieten ef oars yn tsjerklike saken bihelle waerden, towylst Lolke as gjin bilidend lid dêr nea komme koe? Hie hja nou, mei oan to stean op syn foargean yn gebet der ek noch forkearde bidoelings mei, det hja hjar sinnen sette koe op goede werden dy't kamen út 'e mûle fen him, dy't hja ynlik ljeave? —

Hjar bidde om suvering.

Ek yn him wier de bea. De bea om réëns ta hwet syn plicht wier. Mar scoe Jezus sels net yn Syn discipels sprekke, lyk Hy biloofd hie? Scoe de Geast syn lippen net bikwaem meitsje?

„Us Heit, Dy't yn 'e himelen is," hy waerd hast kjel fen syn eigen werden. En dochs, ho forlichtsjend wier it him. Syn herte wier ynlik oandien fen 'e segen, dy't de moarntiid hjar bracht hie, en syn lippen moasten dat uterje. O siker, hy hie de werden nou mar for 't krijen. Syn God joech se him. En hy frege om de segen oer de spize. As in bern; ienfâldich. Sa woe God it ommers ek ha?

Do't it Amen útspritsen wier, bleauwen hja efkes hiel stil nêst elkoar sitten, deun as yn de tiden fen 'e earste ljeafde; dit wier ek earste ljeafde, mar nou heech, himelsk, hillich.

En Gods sinnestrielen boarten om twa ljocht-opteine nij-geastlik foriene minskebern.

FETSE GREIDEMA.

Fryske Folksskriuwerij.

It is in saek fen it heechste bilang, det wy ús bisinne op de krêften, dy't in folk foarmje en opfiede. Dêrta heart ûnder mear it

Simmernacht.

O loaits ho't nou oer d' ierde
 Heim'ge wûnders gean,
 Lyk inkeld ús yn dreamen
 Ta oanskôging bean.

Yn 't bôgjend dûnkerblauwe
 Glânzget hjel in stjer,
 Hjar glâns rint oer it wetter
 Trinten hinn' en wer.

In sigen lústert efkes
 Yn it beamte om,
 En giet den nûndrjend fierder,
 Patsjend raei en blom.

Al soeijend sjongt de reidseam
 Sangen swier en drôf —
 Ho ynmoai binn' de lûden
 Deunby en fierôf!

Oer d' iepne, romme fjilden
 Waret dauwe roun;
 Elts ding is tear en heimich
 Mei in waes ompoun.

En wite, rûge wolkens
 Sile it loftrom lâns; —
 Oer 't drôgjend doarp leit sêftkes
 Moanne's silvren glâns.

Sa sjuch ik tûzen wûnders
 Swiid oer d' ierde gean,
 En 'k mei dêryn de greatens
 Fen myn Heit forstean.

Clifton, N. J. N. A.

B. FRIDSMA.

Boeketafel.

Jongfryske sangen. Earste gearjefte. For it Simmerkamp fen 1922 op Skiermûntseach. Utjefte fen it Ynstitút for Fryske Folksûntjowing.

Kalma mei inkelde fen syn frjeonen en frjeondinnen skoert der jiers in deimannich út om op ien fen ús Fryske eilannen him to ûnt-

jaen. Nou hat er 33 sangkjes makke dy't hja der mei-elkoar ophelje koene. Ien mei oar scil for hjarren wol moai wêze. Graech scoe ik sizze wolle det de lietsjes dat ek allegear wierne. Ik scil dat âldmoadrige *Ta it iten* mar slûpe litte; mear biswier haw ik tsjin Kalma syn filosofy op rym, de sterke oerdriuwing en it forfallen yn gauris itselde sizzen, dêr't b.g. it rinnen fen 't ljocht en it gean fen 'e jounen biwys fen leverje. Ik met yn Kalma syn wirk to min stille krêft, suvere fisy, rêstige útbilding en dy sêfte glâns, dy't mei dimmene klearens ús himelhichten en kimewidens skôgje lit.

It measte haw ik yet mei syn forteltsjes op. Dêr binne peareltsjes by fen blanke flûnker. As Kalma dêrmei trochgyng koed er oan Fryslân yet wol hwet suvers leverje. Mar den moat er syn oerstjûrens steesoan bidimje. It idé om mei sangkjes ûnder it folk fen Fryslân to kommen, is op himsels net min. Men kin den yetris harkers krije ûnder in slach minsken dy't oars net fen de Fryske biweging witte wolle.

A. W.

It nije Fryslân. Bigjinsel, stribjen, wirk en organisaesje fen de Jongfryske Mienskip, by J. Kamminga to Dokkum, 1922.

As bigjinsel jowt dit boekje oan det it de „Jongfryske” Mienskip to dwaen is om de bifrijing út tsjuster en ûnwitnis ta de ûntjowing yn it ljocht fen wierheit, frijheit en skientme. Sy leauwe yn it kommen fen in nije libbens-godstsjinst, dy't God forstean scil as it ûnneambere Wêzen dêr't alles yn bistiet en yn libbet, en dy't de minske seedlik leart to forstean yn de stimme fen syn hert, it gewisse. En hja leauwe dêrom oan de ûntbining fen de tsjerken, om't de minske mear en mear leare scil to forstean det syn striid wêze moat, yn it hiele libben it Heechste to tsjinjen.

Ik haw hjir sa goed as wirdlik oerskreaun. Wy witte dos nou ho't hja der ûnder steane. Mar ek, det de skied twisken Christendom en net-Christendom, lyk dat yn 't Kalma-stribjen útkomt hwet langer hwet dúdliker him foar ús each ôf bigjint to teikenjen.

A.W.

Fen Fryslâns groun. Geologyske sketsen fen Dr. J. Botke. Snits. Brandenburgh, Boschma en Co. (Priis f 2.25, mei 63 illustraesjes.)

Hwa scoe dat nês in jiermannich tocht ha? In biwittenskippe man dy't yn linige styl oan 't âlde folk fen 'e heitelânske groun forhellet. Yn for elts bigripelike wurden leit Botke ús út ho't it yn 't hiel foarige der hjir útseach. It tertiair, it diluvium, de iistiid, it alluvium,

de dunen, de klyngroun, it heechfean, de klaei, de terpen, it wâd, alles kriget syn bar. Dit is nou krekt hwet for de jongerein; der moat folle mear witnis wêze fen ús groun dy't wy troch in dei biarbeidzje. En dat nouris net yn 'e earste pleats om de jildlike winst, mar om de geastlike kinde dy't men hjirút opdocht. Sa groeit der wer in jong Frysk laech op yn 'e ljeafde fen it witten.

Lit my, om der each op to jaen ho't de skriuwer him syn taek tinkt, hjir in pear rigels oerskriuwe.

„Men hat wolris sein, dat sa gau de wittenskip him bimoeit mei de âlde oerleverings, it moaije, it dichterlike der ôf is. Ik for my, leau dat net, mar mien, det ho better men de natûr bistudearret, en ho djipper de geast him yn 'e skepene wrâld ynjowt, nammersto moaijer en dichterliker alles wirdt. Neffens de oerlevering hawwe de kliffen fjûrpoelen west mei reekwolkens, dy de loft fortsjusteren, mar de wittenskip seit: hja binne hjir hinne skoud troch it kâlde iis út fiere Noardlike kontreien; de oerlevering lit de tongerstien út 's loft delkeile, as de tonger raest en beart, it wittenskiplik each sjucht se libben en forwegen yn 'e sé, sjucht se opsletten wurden yn 'e fjûrstienklompe, sjucht se mei de machtige iisstream hjir yn ús lân kommen. Scoe men folhâlde kinne, det de wittenskippelike sjenswize prozaysker is?”

Op dy lêste fraech scoe ik sizze wolle: den moat oan it folk it wittenskiplike foarhâlden wurde lyk Botke dat docht, en gjin „Pluizers” en „Cijfers” moatte op 't aljemint komme. For oannimmelikheit en fordúdliking binne de tekeningen yn 'e tekst ek tige.

Der hat in tiid west, dat de Christenen fen dit soort wittenskip net folle ha moasten. Stéfêst miende men det it hielal net langer as sa'n foech seis tûzen jier bistien hie. Do kaem de geology op, en biwiisde det ús ierde ûneindich folle âlder wier. Dat wier in geskikt middel om it gesach fen de âlde Bibel ôfbrek to dwaen, waerd troch de net-leauwenden ornearre.

Wy witte nou better. Twisken it earste en it twadde fers fen it earste kapittel út Genisis kin maklik in tiidrek fen miljoenen jierren lizze. It is de Bibel yn 'e earste pleats om de minske, mei syn forhâlding ta God to dwaen. Den moat de geology him mei in bihindich plakje tofreden stelle.

Mar in forkearde kant giet it út as nou de geologyske wittenskip ek de Skepper mar bisiden bliuwe lit. Dêr't de Skepping trochgroune

wirdt, mar gjin praet is oer de Skepper en Underhâlder, dêr is in negearjen fen de Oarsaek en in op 'e troan setten fen 'e Gefolgen, dêr't de Christenen hjar nea mei forienigje kinne. Dât haw ik op Botke syn wirk tsjin, ho wolkom it my oars ek wêze mei.

Dy't miene scoe det mei it trijetal oanjowne printflaters de saek yn 't reine is, scoe mistaeste. Neiby alle blêdkanten hawwe der yette.

A. W.

De beam fen Berséba. Taspraek fen Dr. G. A. Wumkes (hâlden by it priissjongen fen it Christlik Frysk Selskip to Ljouwert op 27 Septimber 1922). Utjefte: A. J. Osinga, Boalsert. Priis f 0.20.

Mank al it hearlike dat ik op ús lêste Priissjongen bilibbe haw, scille trije dingen my net maklik út it ûnthâld reitsje. En yn dy alle trije trillet de wémoed.

't Wier daliks al sa by it iepeningswird fen ús Foarsitter. Dat oantinken oan Mefrou fen Dyk, foar in jier yet sa fleurich en meilibjend, nou als nês wiken en moannen dellein yn it stille grêf, — né, fortein nei hearliker oarden; mar dochs neisjoen mei de djipste forsleinens troch him, dy't syn liet út 'e bernetiid dêr troch útdwêste wit.

Hearlik dy suvere sangen! Binammen fen it earste priis winnende koar. Mar wer dy oandienens. Ho scoenen we yn sa'n twingende bân 't lofliet rjucht júblje fier fen timpel, fier fen timpel en heitelân? Binne wy yn eigen lân ek net yn twingende bân fier fen timpel en it suvere earjen fen it heitelân?

Den — it wirdfieren fen Dr. Wumkes. By alle hertlikens fen it hantsjeklappen dêr't Wumkes mei forwolkomme waerd, moast ik dochs tinke oan it moeisume paed, dat dizze man to gean hat, dy't by syn fûle skreppen for eigen tael sa faken misforstien en delslein waerd. En do syn wird. It Friezendom in stekling. De Fryske biweging weisinkend yn it neat, by oare biwegings forlike. It Frysk sûnder in skriftendom, dat meitelt yn 'e wrâldliteratuer.

Alwer de wémoed.

Dochs, — al mei it spylark hingje oan 'e wylgen, wy fortwivelje net. Der bliuwt hope op 'e takomst. Us help is yn 'e namme fen 'e Ivige God. Hy seinigje de beam fen it Fryske heitelân.

Sokke redefierings bikritisearret men net, mar keapet en forspriedt se, hwent eltse Christenfries moat dit kostlike wird lêze en wer lêze. Sa forsoargje wy de lytse stekling.

A. W.

Ta it Hillige.

1. Snjeontojoun.

Wiid yn 'e stiltme fen 'e goudene rêst leit Jins golle frede oer de slûgjende neisimmerlannen; en blanke stjirresprankels skitterje oan Jins hege himelfierte. Sa mei ik de blidens priuwe fen yn Jins myldens, o Hege himelheit, my formeitsje to kinnen, om to oanbid-den foar Jins genedetroane. Jy wierne wer in wike oanien goed en woldwaende. Jy stipen my ta it wirk dat Jy my yn segen to dwaen joegen. Fen moarntiidsdage oant jountiidsrea. Jins goedens wier om my hinne as ik troch de lannen swalke nei 't fredige fé, Jins krêft die my bystân yn 't hetsige wirk by sinnebrân en soelens, Jins treast wier my nei by tsjinstuit en delslach. En bliid mocht ik amje yn Jins wide romten, yn Jins hearlike frije, ivige en ek ivich forwikseljende natûr. O Heit, yn 'e himelseale, Jo allinne komt de tank dêrfor ta. My net, en minsken net, om ús sûnden, om ús great-wêze wollen, ús woedzjen tsjin Jo. Hwent by al Jins goeddwaen wierne wij jimmer opstannige bern, dy't hjar tsjin hjar eigen Heit yn de greatste ûntankbrens to skoar settene.

Mar Jy wierne barmhertich, en ha Jo lankmoedich oer ús ûntferme: hwent Jy witte det ús sûnden ús dea wêze scoene as Jy net mei Jins Geast ús it libben tatochten. Jow ús, o God, det wy altyd mear yn ús forhuga wêzen ússels forlieze yn 'e blidens det wy om it bloed fen ús Heilân, Jins bern, en erfgenamten fen ûneindich hearliker skatten binne as ea yn Jins earste skepping for ús skitterje.

En nou lizze wy, yn earbiedich lûsterjen to wachtsjen op Jins Snein dy't to kommen stiet. It binne Jins Sneinen dy't ús moed jowe ús dagen yn to gean, it is it witten fen 'e opstiene Christus det wy opstean en útgean kinne ta ús wirk. Altyd mear moatte wy ús fornoegje yn it folbrochte wirk fen ús Heilân, dat it folsleine is, wylst sels yn ús bêste wiken ús wirk yn swakkens en ûnfolsleinens forrjuchte wirdt.

Jow ús moarn wer de rêst fen Jins Snein, en lit ús by de ein fen ús wiken yngean yn de frede fen de ivige Snein yn de suverste folsleinens. Amen.

2. *Foar de preek.*

Nou meije wy wer mei Jins folk opgean nei Jins hûs, om to lûsterjen nei it forkundzjen fen Jins ivich wird, o trouwe Heit yn 'e himel. Tûzenen by tûzenen bûgje yette foar dat wird, en dat is ús goed oan ús siele. Hjir is de mienskip fen 'e hilligen. Wy smeeke om in segen for ússels, en ek for ús broerren en sisters yn 't gelove. Untfermje Jo oer Sion, oer de forbroazeling fen Jeruzalim en byn ús mear gear ta ien folk, dat allinne harket nei it lûd fen 'e goede Harder.

Jow Jins segen oer it wirk fen Jins feinten dy't it Wird to bistjinjen hawwe. Al scoene hja Christus ek mei in deksel oerskade forkindigje, en mei der sûndich minskewirk mei mank gean, jow o Heare, dochs Jins segen yette. Bisterkje al Jins tsjinders, hjar dy't sprekke, hjar dy't harkje. Op Jo is ús forwachting fen âlde tiden ôf.

Lit, lyk de ljochtteisters troch de ruten fen ús hillige gebouwen oer ús hollen sweevje, it ljocht fen Jins Evangeelje skine yn ús fortsjustere en op 'e doele rekke herten. Lit it wird ús ôfmoanje fen de sûnde en ús liede op it suvere paed fen Jins gerjuchtheid.

Sa steane wy ré om Jo it offer fen it Nije Testamint op to dragen yn mienskiplike bea en psalmsang, yn it hertsfornoege lûsterjen nei Jins Wet en Wird. Nim dat offer oan o Heare, lit it as in ljeaflike swietrook komme ta Jins genedetroan. Dat it Jo ta eare wêze mei, en wy bisterke wurde yn it wiere gelove dat yn ús tiid op alle manearen oanfallen wirdt. Lit der bliuwe de sauntûzen dy't net foar it byld fen Baäl fen ús tiid knibbelje, det wy meeltsoar it lofliet stimme meije ta Jins eare, en wy, as sielebisibben ús oan-inoar forboun witte, reizgjend nei it stê dêr't wy Jins Wird net mear fenneden binne om't Jy dêr sels Jins hearlikheit folslein oan ús iepenbierje. Amen.

3. *Ta Jo.*

Ho scoe ik myselme net forlieze yn Jo, myn Heit en myn God, det Jy my, sa sûndich en bidoarn ik bin, en ho ûnrein ik foar Jins hillich antlit wêze mei, dochs oannimme as Jins bern, ta in erfgenamt fen it ivige ljocht dat as in goudene striel oer myn siele siigde! O sillich dat leauwen, dat blide witten det yn 'e kennisse fen 'e Ienige en Trije-ienige God it ivige libben myn ûnforgonklike skat is. It is my

to oermânsk, is is my to great. My, dy't as in túchje yn 'e moude ta-hold, wolle Jy as in blom yn Jins tune forsoargje.

O dy riten fen útsjen nei Jo! Dy polsking fen myn herte as myn each Jo net sjucht, as myn siele de bidimjende rêst fen Jins Hillige Geast net bilibbet! Den huvret myn siele yn 'e ienlikheit fen it forlit-tene fjild, den snijt de skrouske wyn om myn forskronfeljend antlit. Mar ik wit it, o Heare, it wier myn skild en myn sûnde en myn net-harkjen nei Jo.

Mar myn herte teart iepen, en myn each loaitset de glânzjende himelwidens, as ik my wer nei Jo bijaen mei, as Jy my nei binne. Nea kin ik rêst fine, blidens noch sounens, as ik dit siikje bûten Jo. Myn herte, skepen fen Jo, himet en longeret nei Jins ljocht.

Lit my mear ôfstân dwaen fen myn ik, fen it heechmoedige dat my oanfitert, det sêls God wêze wol, en sêls hearskje. Jo moatte waeksje, mar ik ôfwjud wurde oant de dei komt det Jy alles binne yn allegearre. Amen o Heit.

4. *Sneintojoun.*

Hjoed wier de dei as in wûnder oer ús, Jy wierne ús tichtoan mei Jins genede en Jins Hillige Geast. Ho flûnkere it goud fen Jins hillich Evangeelje! Ho heuchlik wier it wird fen 'e forlossing dy't der is yn Jezus Christus ús Heiloanbringer! Ho swiid is Jins genede, ho ûneindich Jins ljeafde!

Us dagen geane faken hinne yn driuw fen it baernende wirk en hetsige hastigens, mar op Jins Sneinen noeget Jins lokjen ta rêst, ta selsynkear, mar ek ta 't geniet fen 'e skatten dy't Jy yn 't Nije Forboun oan sûndaers taskikke, ta it drinken fen 'e wyn en de mólke dy't Jy omdôch ús jowe. Hjir is it libben fen ús siele, hjir it sêdzjen fen ús longrijend herte.

Mei Jins frijkofte gemeente gyngen wy op nei Jins hûs; dêr waerd Jins Wird ús iepenlein en forkindige. Hok in formeits wierne ús de psalmen ta Jins eare, wier it mei-inoar bidden en tankjen ta Jins forhearliking!

Mochten der mear komme. Mochten der mear sûndaers hjar ôf-keare fen 'e stikels en it túch fen 'e sûnden, en mochten hja gean yn 'e friske mieden fen Jins tsjûchnis. Wol Jysels o Heare de swet-

ten fen Jins keninkryk útsette. Det doarmers yn nacht en skaed de
ljochtsjende dage oer it romme gea fen Jins ginsten fine meije.

Det dit hichtepunt ús leauwen en hoopjen ta segen wêze mei, det
wy al mear Jo ljeavje mei hert en sin en forstân, oant wy ré binne
for Jins ivige Snein yn it Heitelân. Amen.

SNEINTOMOARN

In silvren let
Ut fiere toer
Driuwt noegjend-swiid
De fjilden oer.....

Ik hear sa jern
Oer miede prûs
Dy fiere rop
Nei 's Hearen hûs.

En 'k tankje God
Det ek dizz' moarn
'k Wer noege wird
Mei klokke toan,

Om op to gean
Mei sibbe en frjeon
To hearren 't Wird
Fen Him biskreaun.

It Libbenswird
Dat frede biedt,
It Wird dat ús
Ta Christus liedt.

O 'k hear sa jern
Oer miede prûs
Dy fiere rop
Nei 's Hearen hûs.

Teare Lieten.

I. Hwet stils is oer myn siele gongen.

Hwet stils is oer myn siele gongen,
Hwet weeldebliids fen sneintojoun;
It wier dy blanke mimerstoun
Do't fiere lûden 't hjerstliet songen;
Dat wierne Jy, myn God, myn Heit
Dy't yn sa sêfte flûster kamen,
My yn Jins golle earmen namen
M' oanheljend as in feint syn breid.

Jins myldens sweve oer wide lannen,
Jins suvrens sonk oer 't swijsum gea,
Ta damp fen poarper raende it rea;
En 'k wier in bern mei fâldne hannen:
„O Hear, ho hearlik binn Jins hjersten
As wiid oer 't fjild foltôging tynt,
As ier de sinne rêste fynt
Yn 't gouden dauwe-omweve westen.

'k Bin yn Jins golle hjersttiid berne,
En jimmer hat de rispinghjerst
Myn longersiele dierber west,
Dêr't blank myn eagen d' iepnens sjenne.
En 'k freegje mei in dimmen lûd,
As scoe ik al to swier bigeare:
— 'k Scoe graech sa'n hjerstjoun stjerre o Heare,
En stil ta myn bistimming keare,
Lyk op Jins fjild 't útwoechsen krûd.

II. Wist it yet wol?

En wist ik yet wol fen dy triljende joun
Myn fankebern do't ik dyn herte foun?

Sa bloeijend en blank wier de hillige snie
Dy't noedzjend de fjilden oerditsen hie.

De beammen stien' ljocht mei hjar fûnkjende fracht
As earmen fen swijende ljeafdemacht.

It goud fen 'e stjirren yn 't dounzige blau
Wier sprankeljende neaming fen suvre trou.

En moanneljochtstrielen yn wijinge blank
Forsilvren de wazige wolkenbank.

En hearden wy net as in fiere muzyk
De glimkjende twang út it dreameryk?

Do frege ik dy hoeden myn hertebea;
Dyn each wier sa trantel, dyn wang wier rea.

En wist it yet wol fen dy mijende joun
Myn fanke fen do't ik dyn herte foun?

Do wierste sa skruten, stil-dimmen dyn hert
As ealge it fen 't libben de ljeafdesmert.

Dyn hearlike pearle, dyn fûnkeljend goud
Dû hast it ynfieren dyn feint bitroud.

Ho scoe ik net noed stean fen 't langjende hert
Dat rein oan 't wijing fen ljeafde heart!

O, lit it my hoedzje tsjin skildige die,
O, mocht it my bliuwe lyk fûnkelsnie.

III. Wy stiene by de daem togearre.

Wy stiene by de daem togearre,
Yn 't ryshout njuente in fûgel sêft;
Dû stiest dêr yn dyn keine krêft,
En 'k mocht dyn blanke werden hearre.
Ho glânzgjend wier dyn skittereach,
Ho sêft dyn waermbikleure wangen;
It wier in stoun fen stille sangen
Omweve fen it jountiidsreach.

En 'k sei dy hiel myn teare herte
 Myn amjen en myn gean nei 't ljocht,
 Ik haw dy al myn sangen brocht
 Oer hwet me yn 't skymrich libben mette,
 Oer 't rissljen fen 't licht niigjend reit,
 Oer 't sweevjen fen Gods dauwe,
 'k Mocht myn bilibjen dy bitrouwe;
 En wier 't dyn siel net sillichheit?

Wy toeven by de daem togearre
 Eft dêr in blanke timpel wier
 Mei pyldertrêft, mei himelsier
 Yn 't fûnkelljocht fen hege stjerre;
 En tankjend sei ús mûle sêft:
 — O God ho dierber binn' Jins dieden
 Yn herteljocht, yn willemieden
 Yn blombikrânze jountiidstrêft.

IV. Myn stille tinken.

Myn stille tinken is oan dy
 Sast' ljocht yn 't jounrea kaemste,
 En hoedzjend as in ingel my
 Yn waerms fen earmen naemste.

Dû witst it fen myn longersmert,
 Ho 'k lang nei ljeafde smachte;
 En núndrjend hast' myn dimmen hert
 Mei bliids fen blom oerljachte.

Dû leardste my dat lottre liet
 Dat op myn dei my hoedet,
 En yn 'e nacht fen fûl fortriet
 't Missen fen 't ljocht forgoedet.

En lichter giet myn wiffe foet
 Oer ierdes skerpe klingen;
 Dû witst de trien yn 't skolprjend moed
 Ta laits fen liet to twingen.

A. M. WYBENGA.

„*Harmonie*”, *Menaem*. De opfetting fen „Lette hjerst” is tige goed. Mar alles is net hwet it forline jier wier. Der leit hwet in „waes” oer 'e stimmen, lyk as oer alles. Oan 'e „alteraties” moat mear soarch dien wirde. Ik tink b.g. oan de accoarden boppe „deabêd” en „memento mori”, dy't allebeide sa goed as mislearje.

It klankgehalte is hwet slop. It ynsetten, binammen yn 't frije nûmer moat sekuerder oanjown wirde.

Utslach: Twadde ôfdieling: Rinsumageast 83, Sleat 76½, Sweachwestein 76, De Knipe 72½, Heech 71, Alde-Biltsyl 66½, Nijehaske 66 en Feanwâldsterwâl 64 punten. Dos Rinsumageast de 1e en Sleat de 2e priis.

Earste ôfdieling: Dokkum 90½, Ljouwert 85, n Menaem 82½ punten. Dokkum de Greate Rougongspriis, Ljouwert de twadde priis.

Teffens út namme fen 'e Hearen Jac. N. D. Hoogslag en J. Wierda, Ljouwert, Okt. '22.

R. BEINTEMA.

Taheakke oer 'e Utspraek.

Mei inerlike nocht mochten wy harkje nei ús Koaren, dy't yn de Alde, djippe en swietlûdige memmetael hjar lieten songen. Der wier foarútgong, rekkene by 't foarige kearen. Der wieren mar in pear koaren dêr't fen sein wirde moast: it djippe en foarse fen 'e tael kriget in knoei. De missetten sieten yn it net goed útsprekken fen inkelde wurden. Hjir jow ik de slimsten.

Nijehaske. Ynpleats fen *each* song dit koar *êch*, *forwachtsje* mei *for* lyk in Hollander sa'n wirdlid útsprekke *scoe*, *skoop* sûnder Fryske klam, *roaikje* hearde op *roeikje*, *foarjier* sûnder „Umlaut”, en de dichter syn rymwird *klokkelûd* waerd foroare ta *klokkelûd*.

Feanwâldsterwâl. *Stjit* ynpleats fen *stiet*, *êch* for *each*, *ljochten* ynpleats fen *ljachten* (in „forbettering” fen it stik dêr't letter de Knipe, SweachWestein, Sleat, Heech en Alde-Biltsyl hjar ek oan bi-kweadigen), *gjit* for *giet*.

Sweach-Westein. *Stjit* for *stiet* (twaris), *bineare* as *bôneare*.

Sleat. *Fierder* mei útspraek *fier* en *fjir* trochinoar, *bielden* for *bylden*, *sjoch* ynpleats fen *sjuch*, *nou't* ik sûnder 't.

Rinsumageast. Hjir wier wâldtael. By waerd as *bi* en net lyk as gewoanlik as *bij* útspritsen, dat tige goed is, mar *nei* waerd *nij*, en *wei* *wij*, dat der net hielendal op lâns kin. Ek *hâld* en *biwâld* mei in sleau útein fen it wird.

Heech. *Bispyld* for *bispield*, *rûmje* for *romje*.

Alde-Biltsyl. *Naist* for *nêst*, *fierder* sûnder „Umlaut”, yet as *jet* dat *jit* wêze moat, *njonkelytsen* for *njunkelytsen*, *troep* for *trop*, *hjar* mei *j*, dat net moat, *natuer* for *natûr*.

Dokkum. *Dise* for *dize*, *deadske* mei sloppe *dsk*, *ontstjerren* for *ûntstjerren*, *gjit* for *giet*, *dêr* ynpleats fen *der*, *droaf* for *drôf*, *êgen* for *eagen*.

Ljouwert. *gjit* for *giet*, *dêr* ynpleats fen *der*, *kening* sûnder *eu-*klank, *jan* for *jaen*.

Menaem. *Dise* for *dize*, *krûpend* klinkt slop, 't *ûntstjerren* net suver, *gjit* for *giet*, *dêr* ynpleats fen *der* (*der* is *gjin* witten; 't skynt det de noat der oanlieding ta jown hat mei alle trije koaren) *rûst* en *brûst* mei to skerpe útspraak fen 'e ein-byldûden, *ierde* mei to skerpe *r*.

Punten: Alde-Biltsyl 15½, Sleat 16, Sweach-Westerein 18, Feanwâldsterwâl 18, Nijehaske 18, Heech 18½, Menaem 18½ Rinsumageast 19, Ljouwert 19 en De Knipe 19½.

By it lêste kear sjongen twisken Sweach-Westerein en Sleat, spriek Sleat de wurden út op manear eft der in walm oerhinne laei.

Myn winsk is det wy de Fryske lûden op ús sjongerijen en ek oeral, âl frisser en fleuriger hearre meije.

A. M. WYBENGA.

Blêdden út de Foartiid

fen ANDRIES

VIII. De dou fen Noach.

Acht dagen hie de heit fen 'e nije wrâld op it werkommen fen 'e slûge roek wachte, do't er yetris syn fûgels oprôp om in boade op forkenning to stjûren.

Skruten fleach de dou him op 'e earm en hâldde hjar klear.

„Trouwe dochter,” sei Noach, „dû scilst my wol in tsjinstfaem fen goede tynges wêze, mar ho wolstû de reis dwaen en mei it wirk

Oan de leden fen it Christlik Selskip.

Fen it foarjier hat it Bistjûr fen it Selskip, ynteikeningen for it Frysk psalmboek frege tsjin 10 goune it eksemplaer. It Bistjûr hie de hoop det der faken wol sa'n hûndert ynteikeners komme scoene. Men hie den 1000 goune, dat wier den al in moai bigjin for de printerskosten. En lyk as Gysbert Japiks for syn psalmen de lyst fen ynteikeners ôfprinte hat, sa tocht it Bistjûr fen it Selskip soks ek to dwaen.

Oant nou ta is de hûndert noch net fol: 67 hawwe hjar opjown. Lykwols hat it Bistjûr miend, det de útjefte fen psalmen trochgean moast. Mûlk jowe hjar noch somlike leden op as ynteikeners. It psalmboek scil Krysttiid noch wol net ré wêze, mar it sjit dochs al aerdich op.

It blykt nou det de ynteikeners net folle mei it ôfprintsjen fen 'e stiperslyst yn it psalmboek op hawwe. De measten wolle der wol frij fen, det hjar namme dêr op komt.. It bistjûr wol den ek net perfoarst oan it plan fêst hâlde en hat bisletten de stiperslyst forfalle to litten. Ik tink, det sahwet gjin ien dêr biswier tsjin hawwe scil en as der dochs in ynteikener is, dy't it dêr net mei iens is, dy hat oant Nijjier ta de frijichheit syn namme torêch to nimmen, as er det den mar by de skriuwer witte lit. Wy hoopje, det nimmen fen de 67 ynteikeners it dwaen scil, mar dat dêr foaroer de 67 formearderje scille, oant wy de hûndert folkrije.

Nei frjeonlike groeten, jim tsjinstree

G. KAMERLING, Selskipsskriuwer.

Boeketafel.

Sipke en ik. Jongesforhael troch G. Elgersma. (120 blêdkanten, ytljke pinteikeningen en artystyk omslach). N.V. Telenga's Drukkerij, Frjenstjer.

Dit boekje is ornearre for jonges dy't sahwet twisken jas en fesje

yn sitte. Dy scille it griffernôch ek oan ien tried wei trochlêze. Hwent it is fol romantyske en spannende avontûren en de haedpersoanen binne de helten fen moarnsier oant jouns let. En witte alle brike ûngemakken oer to kommen mei goedbiskreaune jongeshelmoedigens.

Mar âlderen scille hjar bitinkings hawwe. Earst al tsjin de opset fen it wirk, dat by it oarspronkelike ôf is. It rûkt tofolle nei Broisma syn „Trije sabeare skippers.” Beide biskriuwe in fankânsjereis mei in âld boat oer de „wylde weagen.” Ytlike foarfallen lykje gânsk op elkoar. In inkeld kear komt Elgersma ek noch mei in Oept en Kekke-grap.

Howol it oer 't gehiel aerdich yn 'e toan bliuwt, fynt men dochs inkelde rûch-rouwe dingen. Dat neimjitten, né hear!

Rom baeseftich binne ús jongbazen sims wolris. Dat dy smachels de brilloft sa opsierje, 'k wit net. Sokke streuperts moatte earder ûnder 'e wol.

B. S. Hylkema seit yn 't Foarwird det it boek in oanwinst is fen bilang. Hy sjucht dit as in boek yn 'e trant fen 'e Halbertsma's. Ek mient er det it wirk fen Waling Dykstra in wûnderdiedigen ynfloed hawn hat op 'e folksûntwikkeling. Ik kin op dizze trije dingen net sa tige lûd ja! sizze. Wis al, it jowt hwet ûntspanning mar dat is for greateren ek alles al. It teikent it libben net, mar in oerdreaun opsiersel dêrfen. De Halbertsma's gyngen yn hjar wirk gewoanlik gânsk koarter om 'e hoeke. En howol ik net ûntstride scil dat W. Dykstra as moralist syn bitsjutting hawn hat, stekt it mei dy wûnderdiedigens dochs neat út. Ef it folts moat dodestiids al tige leech stien ha.

Dêrom, as jongesboek kin dit wirk op syn plak wêze, âlderen, dêr't in bytke ûntwikkeling yn sit, scille griffernôch gânsk „heger kinst” bigeare. Yn elts gefal moatte de fryske skriuwers oare en wierder kinst oan it folk jaen, scille sy de geastlike ûntjowing fen Fryslân bifoarderje.

Christelik is 't boek net, dochs komt der mar in inkelde kear in oanstjitlike útdrukking yn for.

By it forskinen fen dit wirk is der ien ding, dat mei wêdom oandocht. De skriuwer hat it forskinen fen syn boek net bilibbe. Hy is forstoarn to Skerpenseel de 6ste Augustus 1919 yn syn ien en fyftichste jier.

A. W.

Natuur en leven door J. R. Kloosterman. Gebroeders Hoitsema. 1922. Groningen.

It hat my bigreate om 'e skriuwer, det dy mei sokke strampelige rymtarije út 'e hoeke komme doarst. En dat yn ús tiid!

It is in ûnbihelprich gearmjuksel fen 18de-ieuske rombommigens en wiidweidigens, dêr't minsk noch beest hwet oan hat. Om't de man ek inkelde losse floddere oer Fryslân ôfsjit, scil dit wirk my tastjûrd wêze, tink ik. Mar ik moat earlik bliuwe, en dêrom siz ik: minsken, dit boek moatte jim nê ha, hwent it is ûnnatuer en dea.

Nije Fryske striid fen D. Kalma. Koarte ynhâld fen in rede for de iepenbiere gearkomste fen „de Fryske Bibletheek” op 29 Oktober 1922.

Koarte ynhâld fen dizze koarte ynhâld, frij werjown:

Foar 1915, do't ik, Douwe Kalma, mei in aksje bigoan, dêr't ik fen sei det it de Jongfryske striid wier, wier it hiele saekje in kâlde fakânsje. Mar mei my gyng it ljocht op. En ik hie al ridlik gau in organisaesje fen hwêr kom jy wei. It waerd ien stik bounen en kriteren en gearkomsten fen dit en fen dat.

Mar ik koe de jonge flinters dy't op 'e nije lampe oanfleagen, dochs net rjucht yn 'e gloede hâlde. Och dy stakkers, hja woene ek yet fen hjar eigen ljocht libje en mis wier 't. Dêr gyngen al myn Algemiene Foarsitterskippen, Alg. Samlerskippen, Alg. Skriuwerskippen, Alg. prop. liederkippen, Deistige en Departementale Bistjûrderskippen en in hiele kloft oare -skippen de plompert yn. Allinne it Great Opskepperskip sylt yet mei faesje troch.

Dochs moat myn wirk yet oan 'e man. Binammen nou't it mei my sa'n greate groeierij is. Ik haw nou yn 'e smiis det it soasialisme in sierlik moai ding is om geastlike allinnehearskers út 'e hichte to bringen.

Minsken, in nij „Ynstitút.” It goede dat troch my skreaun wirdt, moat op in fêste wize ûnder it Fryske folk brocht wurde, en as rjuchts en lofts en hwet der mear wêze mei, dêrta meiarbeidet, den sjuch ik myn draek al fleanen. Ik-sels hâld de lieding, dat heart sa, hwent foarst: haw ik al útjown: *Kening Aldgillus*, *Noarderljocht* en *De nije moarn*, jow ik út *Frisia* tiidskrift dêr't oaren ek wolris yn skriuwe meie as 't my oanstiet, en oard: ik wit it minderweardige en midsjittende wûnderbaerlike skoan út to skiftsjen.

Minsken, hege earnst, jild, wirk en ljeafde ha 'k brek. A. W.